Empirical Studies in Financial Accounting
Vol. 21, No.84, Winter 2025, P 229-

DOI: 10.22054/qjma.2024.80967.2595

Original Research
Accepted: 16/09/2024
Revised: 25/07/2024
Received: 08/07/2024
eISSN: 2538-2519
ISSN:2821-0166

The Emergence of the Radicalism Approach of Applying Fundamental Changes in the Accounting Profession: A Test of Interactive Qualitative Method

Mahdi Ebrahimkhani — PhD Student, Department of Accounting, Central Tehra Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Sayad Hosain Shaker Taheri * — Assistant Professor, Department of Accounting, Tehran Central Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Mehrdadallah Golizadeh Azari — Assistant Professor, Department of Accounting, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Abstract

The purpose of this research is to evaluate the emergence of the radicalism approach in applying fundamental changes in the accounting profession using the interactive qualitative method. This study falls under the category of exploratory research in terms of results and application, and it is goal-oriented in nature. Based on the method of data collection, this research is classified as mixed-method. In the qualitative phase, thematic analysis was employed to identify the emerging areas of the radicalism approach in implementing accounting procedures through content analysis and expert interviews. The results indicate that focusing on the radicalism approach can enhance the effectiveness of competitive reporting functions within capital market companies by reshaping the philosophical foundations of the accounting profession.

Keywords: Accounting schools, Fundamental changes, Radicalism.

* **Corresponding Author:**12632250831@iau.ac.ir

How to Cite: Ebrahimkhani, M., Shakertaheri, S. H., Golizadeh, M. (2024). The Emergence of the Radicalism Approach of Applying Fundamental Changes in the Accounting Profession: A Test of Interactive Qualitative Method, *Empirical Studies in Financial Accounting*, 21(84), 229-277. DOI: 10.22054/qjma.2024.80967.2595

1. Introduction

In the early days of accounting's development, it was viewed solely through an instrumentalist lens, with many thinkers in this field considering it to have no essence beyond its quantitative nature. However, as knowledge in the human sciences expanded across related fields, accounting underwent a significant transformation in its epistemological foundations. It moved beyond a purely quantitative approach and shifted toward a perspective that transcended positivist philosophical backgrounds, embracing social structuralist approaches. During the paradigm shifts in the humanities in the 1980s, accounting, while retaining its objectivity, began to incorporate elements of structural behaviorism. This shift introduced new foundations that helped stakeholders understand the functional aspects of accounting quality and informed their decision-making. Although these changes were initially slow and faced resistance from many traditionalists in the profession, they gradually gained acceptance. By the beginning of the 21st century, accounting knowledge had evolved beyond the traditional practices of the past, adopting more comprehensive approaches that integrated social values into the discipline.

2. Literature Review

Radicalism, rooted in critical thinking, seeks to prepare social arenas to accept fundamental changes by highlighting various structural and functional weaknesses. The application of this concept to accounting knowledge dates back to the late 1980s, with its peak aligning with the emergence of today's structured technologies in the accounting profession. According to proponents of this school of thought, the accounting profession cannot necessarily function effectively under the constraints of past structures. In other words, emerging structural technologies have dramatically transformed the operational fields of the accounting profession. Delaying the adoption of such an approach can reduce the social trust of information users, going beyond transparency and effective financial performance, as it fails to meet their expectations.

3. Methodology

This study is considered applied in terms of its results and, from the perspective of its goal, falls into the category of exploratory studies. By utilizing qualitative and quantitative models, it seeks to provide a theoretical framework and evaluate its dimensions within the context of

the study. It should be noted that this study does not adhere to a specific methodology but instead employs different methods to address the formulated questions according to the requirements of each section. Based on its data collection approach, this study is classified as mixed research. Additionally, different methods are used for data collection and analysis at each stage of the study, depending on the analytical processes.

In the qualitative phase, thematic analysis was employed to identify the emerging areas of the radicalism approach in implementing fundamental changes in the accounting profession. This was achieved through content analysis and interviews with experts. Subsequently, Delphi analysis was conducted to ensure that the reliability of the identified dimensions achieved sufficient theoretical consensus, allowing for their generalization to the target population.

In the quantitative phase, based on qualitative/interactive analysis processes, a pairwise comparison was first performed to determine the level of effectiveness (direct, indirect, or ineffective) of the organizing themes emerging from the qualitative phase. These themes were then examined in terms of rows and columns in an "mxm" matrix to identify the drivers and systemic consequences of the radicalism approach in applying fundamental changes to accounting. This was achieved through the construction of a cause-and-effect model.

4. Result

In this study, due to the lack of sufficient understanding of radicalism as one of the approaches within the critical school of humanities and accounting knowledge, thematic analysis was used to identify the themes of radicalism functions in implementing changes through content screening and expert interviews. A fundamental shift must be undertaken in the accounting profession. During 12 interviews, 278 primary open codes, 36 basic themes, 7 organizing themes, and 4 overarching themes were identified. These dimensions addressed the first research question, forming the theoretical framework. Subsequently, to determine the extent of theoretical consensus, the Delphi process was conducted in two stages. The results confirmed that the 7 identified organizing themes had sufficient content and functional compatibility with the radicalism approach in implementing fundamental changes in the accounting profession, leading the research into its quantitative phase. At this stage, to answer the second research question, a pairwise comparison of the organizing themes was

performed. Internal links between the themes were analyzed based on three criteria: output, input, and indicator. This analysis determined the placement of each evaluating organizing theme into one of the stimulus types (primary or secondary) and outcome (primary or secondary). The final evaluation revealed that the most stimulating theme of the radicalism function, in the context of applying fundamental changes to the accounting profession, is the evolution of philosophical ontology This theme has the potential to produce the most impactful systemic consequence of this phenomenon: the evolution of competitive reporting in accounting.

5. Discussion

In analyzing the obtained results, it is important to understand professional radicalism as a capacity to drive transformation in functional and structural fields. By challenging and breaking the reference frameworks and biased assumptions of the past, particularly in areas such as the accounting profession, new opportunities for development can be created. The results of the system representation model indicate that philosophical ontology in accounting, rooted in professional radicalism, serves as the primary stimulus capable of generating broader consequences in terms of sustainability and enhanced legitimacy in accounting.

6. Conclusion

The results demonstrate that behavioral capabilities, combined with specialized capabilities, enhance the normative function of the accounting unit by promoting more responsible disclosure of information for stakeholders. Under such mechanisms, leading companies can achieve a stronger competitive position by emphasizing social values, such as addressing environmental issues and ensuring greater transparency in financial risks when communicating with stakeholders. Finally, the expansion of the radicalism approach in implementing fundamental changes within the accounting profession provides a key advantage: the evolution of competitive reporting. This evolution enables the disclosure of more comprehensive information, including details about major customers, transactions with related parties, and brand value in the capital market. By doing so, it establishes a reliable model for financial decision-makers.

مطالعات تجربی حسابداری مالی
سال بیست و یکم، شماره ۸٤، زمستان ۱٤۰۳، ص ۲۲۹ تا ۲۷۷
qjma.atu.ac.ir
DOI: 10.22054/qjma.2024.80967.2595

مقاله پژوهشی
تاریخ دریافت ۱۴۰۳/۰۴/۱۸ تاریخ بازنگری ۱۴۰۳/۰۵/۰۴ تاریخ پذیرش ۱۴۰۳/۰۶/۲۶
ISSN: 2821-0166
eISSN: 2538-2519

ظهور رویکرد رادیکالیسم در اِعمال تغییرات بنیادی در حرفه‌ی حسابداری: آزمون روش کیفی تعاملی

مهدی ابراهیم‌خانی دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

سید حسین شاکر طاهری * استادیار گروه حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

مهرداد اله قلی‌زاده آذری استادیار گروه حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

چکیده

انتظارات اجتماعی به‌واسطه‌ی تغییر رویکردهای جوامع از منظرهای مختلف فرهنگی، فناوری و اقتصادی امروزه از حسابداری متحول شده است و دیگر، کارکردهای گذشته این عرصه نمی‌تواند اقناع‌کننده‌ی نیازهای در حال تغییر ذینفعان تلقی شود. لذا ظهور رویکرد رادیکالیسم به‌عنوان یکی از زمینه‌های مکتب تفکر انتقادی، عرصه‌هایی مثل حسابداری را تشویق به اعمال تحولات بنیادی می‌نماید. هدف این مطالعه، ارزیابیِ ظهور رویکرد رادیکالیسم در اِعمال تغییرات بنیادی در حرفه‌ی حسابداری، بر اساس آزمون روش کیفی تعاملی در بازار سرمایه می‌باشد. روش‌شناسی این مطالعه به لحاظ نوع نتیجه، کاربردی و از منظر هدف، در دسته مطالعه‌های اکتشافی قرار می‌گیرد. بر اساس ماهیت جمع‌آوری، این مطالعه را می‌بایست در دسته پژوهش‌های آمیخته قرار داد. به‌طوری‌که در فاز کیفی این مطالعه از تحلیل مضمون بهره برده شده است تا زمینه‌های نوظهور رویکرد رادیکالیسم در اِعمال تغییرات بنیادی در حرفه‌ی حسابداری از طریق تحلیل محتوا و مصاحبه با خبرگان مشخص گردد. سپس از طریق تحلیل دلفی، پایایی ابعاد شناسایی شده بررسی گردید تا درنهایت فاز کمّی مطالعه، بر اساس فرآیندهای تحلیل کیفی/تعاملی، اقدام به ارزیابی مقایسه‌ی زوجی یک ماتریس «m × m»، نماید تا محرک‌ها و پیامدهای سیستمی پدیده‌ی مطالعه را در قالب یک الگوی علّت و معلولی مشخص کند. نتایج مطالعه در بخش کیفی، طی ۱۲ مصاحبه حکایت از

* نویسنده مسئول: ۱۲۶۳۲۲۵۰۸۳۱@iau.ac.ir

شناسایی ۲۷۸ کد باز اولیه، ۳۶ مضمون پایه؛ ۷ مضمون سازمان‌دهنده و ۴ مضمون فراگیر دارد. در بخش کمّی نیز نتایج نشان داد، تمرکز بر رویکرد رادیکالیسم می‌تواند با تغییر زمینه‌های فلسفی حرفه‌ی حسابداری، به اثربخشی کارکردهای گزارشگری رقابتی در سطح شرکت‌های بازار سرمایه منتج گردد. در تفسیر نتایج مطالعه حائز اهمیت است که بیان گردد، بسط رادیکالیسم حرفه‌ای به‌عنوان یک ظرفیت ایجادکننده‌ی تحول در حسابداری می‌تواند با شکستن چارچوب‌های مرجع و پیش‌فرض‌های متعصبانه‌ی گذشته، فرصت‌های جدیدی برای توسعه‌ی پایدار و مشروعیت حرفه‌ی حسابداری ایجاد کند.

کلیدواژه‌ها: رادیکالیسم، تغییرات بنیادی، مکاتب حسابداری.

مقدمه

در روزگارانی که حسابداری پا به عرصه‌ی هستی‌شناسی نهاد، صرفاً بر اساس یک رویکرد ابزارگرایانه نگریسته می‌شد و بسیاری از اندیشمندان این عرصه، ماهیتی به‌غیراز کمیت، برای آن قائل نبودند (Rutherford, 2016)؛ اما به‌تدریج و هم‌زمان با توسعه دانش علوم انسانی در تمامی زمینه‌های مرتبط، حسابداری نیز با یک تحول عظیم در ریشه‌های معرفت‌شناسی خود مواجه شد و از یک رویکرد صرفاً کمی‌گرایانه خارج شد و در مسیری که فراتر از رویکردهای اثبات‌گرایانه در پس‌زمینه‌های فلسفی شناخته می‌شد، به سمت رویکردهای ساختارگرایانه‌ی اجتماعی قدم نهاد (Singleton-Green, ۲۰۱۶)؛ بنابراین هم‌زمان با آغاز سال‌های تغییرات پارادایمی در زمینه‌های دانش علوم انسانی یعنی دهه ۸۰ میلادی، حسابداری با حفظ ماهیت عینیت‌گرایی خود جنبه‌هایی از رفتارگرایی ساختاری را نیز تجربه نمود و این مسئله به ظهور مبانی جدید در این بستر منجر گردید تا به شناخت ذی‌نفعان از زمینه‌های کارکردهای کیفی حسابداری در تصمیم‌گیری‌هایشان کمک نمایند (Rutherford, 2019). اگرچه این تغییرات به‌کندی و با مخالفت بسیاری از ایدئولوژیست‌های این حرفه در ابتدا مواجه بود، اما به‌مرور و با آغاز قرن جاری، دانش حسابداری فراتر از رویه‌های سنتیِ گذشته به سمت تمرکز بر شیوه‌های فراگیرتری از ارزش‌های اجتماعی در این حوزه حرکت نمود (وطن‌پرست، ۱۳۹۵).

اهرم چنین تغییر پارادایمی در دانش حسابداری، لزوم توجه به تفکر انتقادی در حرفه حسابداری بود که کمک می‌نمود تا حسابداری از ماهیت ابزارگرایانه‌ی خود جدا شود (فروغی و همکاران، ۱۳۹۸) و به بخشی از بسترهای اجتماعی بدل گردد تا بتواند نقش مؤثری در مواجه با تحولات اجتماعی و توسعه فناوری اطلاعات و سایر جنبه‌های فرهنگی؛ سیاسی و اقتصادی از خود به نمایش بگذارد (Baker, 2011). لذا حسابداری با اتکا به نظر یه‌پردازانی همچون Chua (1986)؛ Johnson (1995)؛ Hopwood (۲۰۰۷) و Gomes (2008) و Fogarty (2014) به سمت رویکرد رادیکالیسم

«Radicalism» حرکت نمود. اگرچه مفهوم رادیکال، برآمده از سایر علوم انسانی همچون علوم سیاسی و اجتماعی می‌باشد، اما بسط آن به دانش حسابداری همان‌طور که خواستگاه مکتب رفتارگرایی در این دانش بوده است (Bailey, 2024)، توانسته است تا حد زیادی سطح تفکر و لایه‌های ادراکی در تئوریسین‌های این حوزه را تغییر دهد و زمینه همبسترسازی دانش حسابداری با تغییرات اجتماعی را تسهیل نماید و امکان سرعت عمل و واکنش سریع‌تر را به آن بدهد (Chua, 2020).

براین اساس بسط کارکردهای رادیکالیسم به حسابداری، به ایجاد نوعی شناختِ فلسفی؛ بنیادی و پرگماتیسم (عمل‌گرایانه) در این عرصه، کمک می‌نماید و سبب می‌شود تا فراتر از وجود اَرقام و صرفاً افشاء وقایع مالی، حسابداری بتواند بر ادراک تصمیم‌گیرندگان اثر بگذارد (Fachrizzu et al., 2021)؛ به‌عبارت‌دیگر، بسط زمینه‌های رادیکالی به حسابداری باعث می‌شود تا صرفاً این حرفه گزارشگر وقایع نباشد و از منظر یک رویکرد انتقادی، راوی عملکردهای مالی افشا شده از طریق سایر گزارش‌های مرتبط با صورت‌های مالی باشد (Richard, 2022). وجود این نگاه فلسفی در حسابداری ماحصل توسعه‌ی محورهایی از رادیکالیسم فلسفی تلقی می‌شود که هدف آن ارزش‌نهادن بر عملکردهایی است که حسابداری احتمالاً نتواند صرفاً با افشاء اعداد و ارقام برای ذینفعان ایجاد کند (Harvey et al., 2023).

لذا ظهور محرک‌های تغییر در شیوه‌های رفتار حسابداری، همچون حسابداری گفتمان «Dialogic Accounting» (Pärl et al., 20222)؛ حسابداری شنیداری « Aural Accounting» (Da Silva et al., 2017)؛ حسابداری بلاغی « Rhetorical Accounting» (Hoque et al., 2022) همگی می‌تواند گویای این مسئله باشد که حسابداری امروز بیش‌ازپیش به ریشه‌های فلسفی رویکرد رادیکالیسم نزدیک شده است و در این رهگذر به دنبال تغییر نگاه تک‌بعدی و صرفاً ابزارگرایانه‌ای است که سال‌ها حسابداری از طریق آن به دنبال اقناع ذینفعان خود بوده است (کابلی و همکاران، ۱۳۹۹). به لحاظ معرفت‌شناسی اما تغییرات یادشده اگرچه توانسته هویت تازه‌ای به این

دانش بدهد، اما عدم انسجام یکسان‌سازی اهداف هریک از این تغییرات باعث گردیده تا این مطالعه از طریق یک فرآیند روش‌شناسی ترکیبی، اولاً جنبه‌های نوظهور تحولِ رادیکالیسم در اِعمال تغییرات بنیادی در حرفه‌ی حسابداری را شناسایی نماید و به انسجام‌سازی بنیان حسابداری در بسترهای اجتماعی کمک نماید، ثانیاً باهدفِ شناسایی محرک‌ها و پیامدها تلاش دارد تا نسبت به ارزیابی چنین تحولاتی در حرفه حسابداری اقدام نماید.

بنابراین در یک تعریف مشخص، رویکرد رادیکالیسم در حسابداری را می‌بایست ماحصل سطحی از تفکر انتقادی تلقی نمود که به هم‌ترازی مفاهیم جدید در این دانش کمک می‌کند تا از طریق واکاوی ارزش‌های اجتماعی، واکنش منسجم‌تری نسبت به آن از خود به نمایش بگذارد (Hyndman & Liguori, 2018). از طرف دیگر، Chua (۱۹۸٦) بر اساس مفروضات فلسفی، رویکرد رادیکالیسم در حسابداری را مجموعه از سه مبنای پوزیتیویسم «Positivism» (اثبات‌گرایی)؛ تفسیرگرایی «Interpretivism» و (۳) انتقادگرایی «Criticism» تلقی می‌نماید و عنوان می‌کند، ظهور چنین تحولاتی در این حوزه به جداشدن از پارادایم‌های کلاسیک و حرکت متوازن با تغییرات مبتنی بر بسترهای اجتماعی، منجر می‌شود.

این مطالعه به دنبال بسط کارکردهای رادیکالیسم در حسابداری، به دنبال ارائه‌ی یک چارچوب نظری می‌باشد تا علاوه بر استفاده از مبنای تفکر انتقادی به‌عنوان ظرفیت‌های قابل‌تحول در حسابداری، با ارزیابی ظهور این پدیده، جنبه‌های محرک و پیامدهای تغییرات حسابداری از کلاسیک به سمت مدرن را مورد کنکاش قرار دهد تا از این طریق نسبت به معنابخشی به هویت دانش حسابداری همسو با تغییرات بسترهای اجتماعی یک شناخت سیستماتیک فراگیر ایجاد شود؛ به‌عبارت‌دیگر این مطالعه در پی تحلیلی جامع جهتِ شناسایی ابعاد و پیش‌نیازهای تحولات زمینه‌ای در دانش حسابداری می‌باشد تا از طریق یک تحلیل سیستماتیک بررسی نماید، کدام بعد از فاکتورهای شناسایی شده، می‌تواند قابلیت‌های تعاملی با ذینفعان را ارتقاء بخشد؛ بنابراین با درک

مباحث مطرح شده، این مطالعه را می‌بایست در زمره نخستین پژوهش‌هایی دسته‌بندی نمود که تلاش دارد تا جنبه‌های نوظهور تحولات زمینه‌ای برآمده از رویکرد رادیکالیسم در حسابداری را شناسایی و مورد ارزیابی سیستماتیک قرار دهد.

برای این منظور از طریق تحلیل مضمون، این مطالعه ابتدا نسبت به غربالگری محتوایی از متون پژوهش‌های مرتبط با پدیده موردبررسی استفاده می‌کند تا به شناخت لازم برای انجام مصاحبه با خبرگان حسابداری دست یابد و از طریق آن نسبت به ارائه‌ی ابعاد چارچوب نظری در این حوزه اقدام نماید. سپس با طی فرآیند ارزیابی کیفی/تعاملی «Interactive Qualitative Analysis (IQA)» مطالعه به دنبال ارزیابی جنبه‌های نوظهور پدیده‌ی موردبررسی در بستر مطالعه می‌باشد.

مبانی نظری

رادیکالیسم از واژهٔ لاتین «Radix» به معنای «ریشه» برآمده است و دلالت دارد بر بروز تغییرات بنیادی در عرصه‌های مختلف اجتماعی دارد (Simms, 2024). این اصطلاح که اولین بار در بریتانیا ظهور یافت و خالق آن Charles Fox (1806) می‌باشد، به ایجاد تحولات بنیادی و سرعت بخشیدن به تغییرات اساسی نسبت به سنّت‌ها اشاره دارد که می‌تواند مزایای زیادی به لحاظ کارکردی برای جامعه و ذینفعان آن داشته باشد (نظری و نیازآذری، ۱۴۰۱). این رویکرد که معنا یافته‌ی مبانی تفکرِ انتقادی است، تلاش دارد تا با نشان دادن ضعف‌های مختلف ساختاری و عملکردی، عرصه‌های اجتماعی را در مواجه با پذیرش تغییرات بنیادی آماده نماید (مسعودیان و همکاران، ۱۳۹۷). بسط این مفهوم به دانش حسابداری نیز به اواخر دهه ۸۰ میلادی برمی‌گردد که اوج این مفهوم می‌تواند با ظهور فناوری‌های ساختاریافته‌ی امروز در حرفه‌ی حسابداری در تعامل باشد (ستایش و رضائیان‌زاده، ۱۴۰۲)؛ زیرا به عقیده‌ی اندیشمندان این مکتب، حرفه حسابداری الزاماً در دنیای امروز نمی‌تواند در قیدوبند ساختارهای گذشته عملکردی اثربخش داشته باشد (Moerman, 2006).

به‌عبارت‌دیگر تکنولوژی‌های ساختاری به وجود آمده، باعث شده تا عرصه‌های مختلف عملیاتی حرفه حسابداری به‌طور چشم‌گیری دستخوش تغییر گردد و اگر حرکت به‌سوی چنین رویکردی با تأخیر مواجه شود، می‌تواند فراتر از شفافیت‌ها و عملکردهای اثربخش مالی، اعتماد اجتماعی استفاده‌کنندگان از اطلاعات را به دلیل برآورده نشدن انتظاراتشان، کاهش دهد (Abu Afifa & Nguyen, 2023). لذا ظهور رویکرد رادیکالیسم و پیاده سازی جنبه‌های متحول‌گرایانه‌ی آن در حسابداری، سبب تغییرات بنیادی رفتاری و عملکردی در مواجه با انتظارات برآمده از بسترهای اجتماعی شده است (حسینی و همکاران، ۱۴۰۳)؛ به‌عبارت‌دیگر، این رویکرد، نوعی معماری حرفه‌ای در حسابداری تلقی می‌شود که از طریق دگردیسی در نقشه راه استراتژیک، می‌تواند ظرفیت های مشروعیت‌گرایی حرفه‌ای در حسابداری را مطابق با انتظارات اجتماعی و حرفه‌ای تغییر دهد (Pittroff, 2021). Kusumaningtias (2018) برای درک بهتر ارجاع حسابداری به سمت تغییرات رادیکالیسم، در حدفاصل ذهنیت‌گرایی و عینیت‌گرایی به‌عنوان مبانی مکاتب رفتارگرایی و اثبات‌گرایی، چارچوبی را برای مقایسه ارائه می‌دهد که می‌تواند وجهه‌ی انتقادگرایی در حرفه حسابداری را به سمت عملکردهای اثربخش هدایت کند.

شکل ۱. حدفاصل ذهنیت‌گرایی و عینیت‌گرایی به‌عنوان ظهور رادیکالیسم در حسابداری

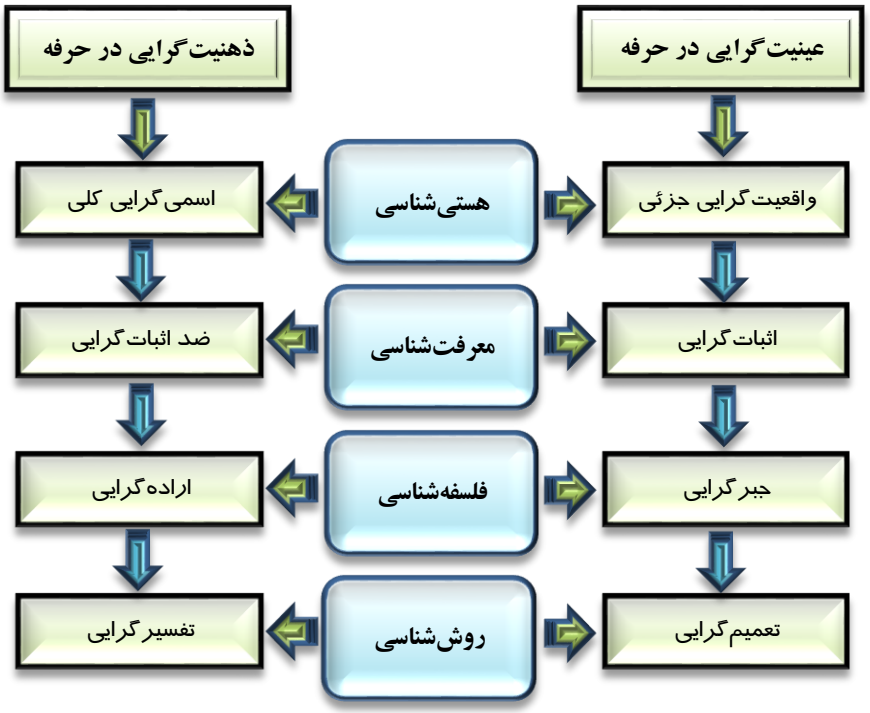

طبق شکل (۱) Kusumaningtias (2018) بیان می‌کند، غالباً ذهنیت‌گرایان معتقد هستند، هستی‌شناسی حسابداری در بیان تأثیرگذاری این حرفه بر ذینفعان، می‌بایست به زبانی برای بیان واقعیت‌ها تعبیر شود، درحالی‌که، عینیت‌گرایان معتقد به واقعیت ابزاری حسابداری هستند و تنها راه ارتباط با ذینفعان را، افشاء جزئیاتِ مقداری و کمّی از طریق صورت‌های مالی تلقی می‌کنند. ازنظر معرفت‌شناسی، ذهنیت‌گرایان ضد دیدگاه اثباتی هستند که از دیرباز در حسابداری رایج بوده است، درحالی‌که، عینیت‌گرایان حسابداری را علم کمیت‌ها معرفی می‌کنند و عملکردهای کیفی را در حرفه حسابداری نادیده می‌انگارند. از نظر مبنای فلسفه‌شناسی، حسابداری ذهنیت‌گرایانه، معتقد به تحریکِ انگیزه‌ی پذیرش متصدیان حرفه‌ای برای تغییر می‌باشد، در حالیکه عینیت‌گرایان تا زمانی که اجبار و الزام به تغییر نداشته باشند، از حرکت به سمت آن سر باز می‌زنند. در نهایت از نظر روش‌شناسی، ذهنیت‌گرایان

تفاسیر در حسابداری را عامل توسعه تلقی می‌کنند، در حالیکه عینیت‌گرایان، تعمیم‌پذیری از طریق کمیت‌های ابزاری حسابداری را به عنوان روش تغییر بر می‌گزینند.

براین اساس فاچریزو و همکاران (۲۰۲۱) مبنای شکل‌گیری ساختارگرایی رادیکالی را در حلِ چنین تعارضاتی بین دو مکتب پایه در علوم انسانی تلقی می‌کنند و با ارجاع به ارزش‌های رویکرد انتقادگرایی، درعین‌حال که ضرورتِ تحول در حسابداری را غیرقابل کتمان معرفی می‌کنند، اما در مقابل اذعان می‌نمایند، بسط رادیکالیسم حرفه‌ای در حسابداری، اِلزاماً به معنای نفی عینیت‌گرایی یا ذهنیت‌گرایی نیست، بلکه جهت دستیابی به تحولات جامعِ اخلاقی یا عمل‌گرایی ساختاری در دانش حسابداری، توجه به ترکیبی فراگیر از ماهیت این دو مکتب در چارچوب مبانی تفکر انتقادی را ضروری تلقی می‌نمایند. این به معنای آن است که بایستی تحولات حسابداری را به‌صورت اقتضائی پیاده‌سازی و به‌عنوان نقشه‌ی راهی به سیاست‌گذاران عرضه نمود (باباجانی و همکاران، ۱۴۰۰).

از سویی دیگر، McCarthy (2019) ماتریسی را ارائه می‌دهد که از ترکیب سیاست‌های راهبردی با توسعه مالی به دنبال دستیابی به فرآیند تحولات رادیکالی می‌باشد که می‌تواند زمینه‌های تغییر ماهیت حسابداری را ایجاد نماید. در این ماتریس ۴ بعدی که بر اساس بخش‌های تحول و عدم تحول، عینیت و ذهنیت‌گرایی ایجاد شده است، ۴ حالتِ تحولات احتمالی در حوزه‌های مالی را موردبررسی قرار می‌دهد که این فرآیندها در شکل (۲) مورداشاره قرار گرفته است.

شکل ۲. تحولات رادیکالی بر اساس رویکردهای عینیت و ذهنیت‌گرایی

این ماتریس در ربع چهارم که ضرورت تغییرات مالی در عصر حاضر می‌تواند باشد، تحول را از منظر تکنولوژیک بررسی می‌کند و سرمایه‌گذاری بر روی آن به‌عنوان ابزاری برای پیشبرد اهداف گزارشگری مدنظر است. در ربع سوم، تحولات رفتاری به‌واسطه‌ی ذهنیت‌گرایی فلسفی در مکاتب مالی و پذیرش تغییرات، بیان‌کننده‌ی تغییر ماهیت رفتاری متصدیان حرفه‌ای به‌واسطه‌ی هنجارهای اشاعه یافته می‌باشد. در ربع دوم تحولات عملیاتی بیان‌کننده‌ی دگرگونی در مهارت‌های تخصصی و استفاده از ابزارهای فناورانه می‌باشد. در ربع اول ثبات ناشی از عدم پذیرشِ تحولات، صرفاً باورهای رفتاری متصدیان را مدنظر قرار

می‌دهد تا از سنت‌های که حسابداری به آن معتقد است، فاصله بگیرد. Hadi and Astuti (۲۰۰۶) در تکمیل اثرگذاری رویکرد انتقادی رادیکالیسم تحول‌گرایانه بر حسابداری اذعان می‌کند که این حرفه نمی‌تواند به دلیل تغییرات عوامل محیطی همواره در مسیر ثابتی حرکت کند و به تکامل در سطح وسیعی از کارکردهای عملکردی و اِلزامات نهادی در طول زمان نیاز دارد. لذا بسط مکانیزم‌های رادیکالیستی به حرفه حسابداری با چاشنی دگرگونی باورهای سنتی در این حرفه، فرصت مشروعیت‌پذیری بالاتر را برای حسابداری ایجاد می‌نماید (Johnson, 1995). با بیان توضیح‌های مرتبط با مبانی نظری ارائه‌شده، سوال‌های پژوهش حاضر به ترتیب زیر ارائه می‌شود تا بر مبنای روش‌شناسی مطالعه و فرآیندهای تحلیلی پاسخ داده شود:

- سؤال اول پژوهش) جنبه‌های رادیکالیسم در اعمال تغییرات بنیادی در حرفه‌ی حسابداری از منظر تحلیل مضمون (مضامین پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر) کدم‌اند؟
- سؤال دوم پژوهش) محرک‌ها و پیامدهای سیستماتیک تحولاتِ رادیکالیسم در اعمال تغییرات بنیادی در حرفه‌ی حسابداری کدم‌اند؟

لازم به توضیح است که سؤال اول به شناسایی جنبه‌های رادیکالیسم در اعمال تغییرات بنیادی در حرفه‌ی حسابداری از طریق تحلیل محتوا و مصاحبه در غالب تحلیل مضمون می‌پردازد و سؤال دوم نیز با تمرکز بر مضامین سازمان دهنده، نسبت به تعیین محرک‌ها و پیامدهای یک الگوی سیستمی اقدام می‌کند.

پیشینه پژوهش

Yang et al. (2024) مطالعه‌ای با عنوان «تحولات دیجیتال و مقایسه‌پذیری اطلاعات حسابداری» انجام دادند. جامعه هدف مطالعه شرکت‌های فعال در بازار بورس کشور چین می‌باشد. نتایج مطالعه نشان می‌دهد که تمرکز بر تحول دیجیتال به‌عنوان یک راهبرد ساختاری می‌تواند به‌طور قابل‌توجهی قابلیت مقایسه پذیری صورت‌های مالی شرکت را افزایش دهد. تجزیه‌وتحلیل حساسیت نیز نشان می‌دهد که تأثیر تحول دیجیتال در ارتقای

مقایسه‌پذیری اطلاعات شرکت‌های غیردولتی با شرکت‌های دولتی تفاوت قابل‌توجهی دارد. همچنین این مطالعه اشاره می‌کند که دیجیتالی شدن فرصت‌های جدیدی برای بهبود کیفیت اطلاعات حسابداری، می‌بایست به‌عنوان یک ضرورت بنیادی توسط نهادهای تنظیم‌کننده استاندارد همواره موردتوجه قرار گیرد، چراکه تغییرات بیرونی قابل‌کنترل نمی‌باشند.

Hyndman and Liguori (2023) مطالعه‌ای با عنوان «دستیابی به تغییر رادیکالی: مطالعه تطبیقی حسابداری بخش عمومی در وست مینستر و اسکاتلند» انجام دادند. این مطالعه با تکیه بر مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته، از شش راهبرد مشروعیت/مشروعیت زدایی برای کدگذاری داده‌های رونویسی شده استفاده می‌نماید و الگویی با پیامدهای درک شده از تغییر رادیکالی در حسابداری را موردبررسی قرار داد. نتایج نشان داد، تغییراتی که برای تقویت تصمیم‌گیری «عقلانی» ایجاد می‌شوند، اغلب به‌عنوان تحت‌فشار برخی منابع قدرت است که در رویه‌های حسابداری ظهور می‌یابند. صرف‌نظر از پیشینه و سطح مصاحبه‌شوندگان، نتایج نشان می‌دهد که برای تعبیه تغییرات رادیکالی در حسابداری، لازم است که به‌جای اینکه صرفاً بر اساس فشارهای وارد حسابداری مطیع عمل نماید، حسابداری باهدف دستیابی به مشروعیت، رویکردی فراگیر و عقلائی متفاوت از جنبه‌های کلاسیک حسابداری از خود نشان دهد.

Chua (2020) پژوهشی تحت عنوان «توسعه رادیکایسم در تغییر تفکرات حسابداری: بازتابی از ترکیب رویکردهای فلسفی پوزیتویسم؛ تفسیرگرایی و انتقادگرایی» انجام دادند. این مطالعه از طریق یک شیوه مطالعه‌ی موردی به بررسی تفاوت کارکردهای حسابداری در پژوهش‌های حسابداری آمریکای شمالی می‌پردازد که چگونه به تغییر ماهیت دانش حسابداری هم‌راستا با تغییرات اجتماعی اقدام نموده‌اند. مهم‌ترین نتیجه این پژوهش این است که توسعه مکتب رادیکالیسم در حسابداری باعث می‌گردد تا رویکرد سیستمی ایجاد شود تا با ارزیابی انتظارات و تغییرات بیرونی، ضمن درونی سازی آن تغییرات در واحد حسابداری، کمک می‌کنند تا حسابداری بتواند ضمن سرعت عمل بیشتر در پاسخگویی به تغییرات، واکنش متناسب‌تری نسبت به نیازهای اجتماعی از خود به نمایش بگذارد.

برزگر و همکاران (۱۴۰۲) مطالعه‌ای باهدف شناسایی پیشران‌های تحول در حسابداری انجام دادند. این پژوهش از طریق مرور سیستماتیک به دنبال ارزیابی مقالات منتخب، مفاهیم تشکیل‌دهنده، ابعاد و مؤلفه‌های تأثیرگذار مطالعه بود تا با انجام مصاحبه با خبرگان، اهداف مطالعه را تأمین نماید. نتایج حکایت از شناسایی فناوری تولید، فناوری اطلاعات، سامانه‌های مجازی، هوش مصنوعی، نوآوری پویا، ساختار سازمانی، سازه و کارهای نظارتی، جهانی‌سازی و تحولات فرهنگی از پیشران‌های تحول هستند. نتایج نشان‌دهنده‌ی این موضوع است که تحول در حسابداری مدیریت از طریق معیارهای یادشده می‌تواند به تعدیل بسیاری از موقعیت‌های استراتژیک رقابتی منجر شود و چالش‌هایی را برای حسابداری مدیریت در آینده ایجاد می‌نماید را مرتفع نماید.

خواجوی و نعمت‌الهی (۱۳۹۹) پژوهشی تحت عنوان «رویکرد انتقادی و نقش آن در حسابداری» انجام دادند. در این پژوهش با استفاده از روش شناخت تاریخی در چارچوب مطالعات کتابخانه‌ای، سعی شده است با معرفی کاربرد رویکرد انتقادی در حسابداری، گامی جهت استفاده بیش‌تر این رویکرد در پژوهش‌های حسابداری فراهم آید. به همین منظور در ابتدا مبانی فلسفی رویکرد انتقادی و حسابداری انتقادی بیان‌شده و پس‌ازآن نمونه‌هایی از پیشینه پژوهش در زمینه حسابداری انتقادی ذکر و در گروه‌های حسابداری مدیریت انتقادی، مبانی فلسفی حسابداری انتقادی، مسئولیت اجتماعی در حسابداری و نقد حسابداری اثباتی دسته‌بندی شده‌اند. نکته اصلی که در این پژوهش‌ها قابل‌بیان است نظری بودن آن‌هاست و در کمتر موردی این پژوهش‌ها در عمل مورداستفاده قرار گرفته است. به علاوه، بر اساس پژوهش‌های انجام‌شده در این زمینه و همچنین مبانی نظری موجود در رابطه با تئوری انتقادی، مبانی فلسفی حسابداری انتقادی بیان گردیده است.

رهنمای‌رودپشتی و نژادتولمی (۱۳۹۵) مطالعه‌ای با عنوان «هستی‌شناسی حسابداری مدیریت در بستر پست‌مدرنیته (اجراگری، کنشگر- شبکه و کاربردها)» انجام دادند. در همین راستا بر پایه نظریه شبکه – کنشگر، حسابداری مدیریت یک کنشگر در تعامل با سایر کنشگران در شبکه‌های درهم‌تنیده از افراد، سازمان‌ها و بازارها است که می‌تواند موجب

تغییر در دیگر کنشگران گردد و اجراگری خلاقانه می‌تواند جولانگاهی برای نفوذگری و مداخله‌گری گردد و به‌تبع آن محاسبات سیاسی برای استدلالات اقناعی در هستی‌شناسی حسابداری مدیریت هویدا شود. در این مقاله بر اساس پژوهشی مبتنی بر تحلیل فلسفی، جامعه‌شناختی و اقتصادی به هستی‌شناسی حسابداری مدیریت با تأکید بر مقوله اجراگری و نظریه کنشگر- شبکه پرداخته شده است و به سه کاربرد آن در حوزه مسئولیت‌پذیری اجتماعی، حرفه‌ای گرایی و پاسخگویی نیز اشاره شده است. نتیجه آنکه حسابداری مدیریت در فرایندهای هوشمندانه شبکه‌ای هویت می‌یابد و نمی‌توان در شبکه‌های واقعی از نقش اساسی عناصر مجازی و موضع ناپذیر «قدرت و ایدئولوژی» غافل بود.

با مطالعه‌ی پیشینه‌های ارائه‌شده، می‌توان دریافت که مسئله‌ی کاربست رادیکالیسم در اِعمال تغییرات بنیادی در حرفه‌ی حسابداری، مبنایی جدید از ادبیات دانش مالی و حسابداری محسوب می‌شود که به توسعه‌ی پایدارِ تحولات ساختاری این حرفه مبنی بر پاسخگویی بالاتر به انتظارات اجتماعی کمک می‌نماید.

روش‌شناسی

این مطالعه به لحاظ نوع نتیجه، کاربردی تلقی می‌شود و از منظر هدف، در دسته مطالعه‌های اکتشافی قرار می‌گیرد که با استفاده از مدل‌های کیفی و کمّی تلاش دارد تا ضمن ارائه‌ی چارچوب نظری، نسبت به ارزیابی ابعاد آن در بستر مطالعه اقدام کند. لذا می‌بایست اذعان نمود، مطالعه حاضر از یک روش‌شناسی خاص تبعیت نمی‌کند، بلکه به فراخور هر بخش، روش مجزایی را در مسیر پاسخ به سؤال‌های تدوین‌شده بکار می‌برد. لذا می‌توان بر اساس ماهیت جمع‌آوری، این مطالعه را در دسته پژوهش‌های آمیخته قرار داد. از سویی دیگر، به فراخور فرآیندهای تحلیلی در طی مسیر این مطالعه، در هر مرحله روش‌های متفاوتی برای جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها مورداستفاده قرار می‌گیرد. به‌طوری‌که در فاز کیفی این مطالعه از تحلیل مضمون بهره برده شده است تا زمینه‌های نوظهور رویکرد رادیکالیسم در اِعمال تغییرات بنیادی در حرفه‌ی حسابداری از طریق تحلیل محتوا و مصاحبه با خبرگان مشخص گردد.

سپس از طریق تحلیل دلفی تلاش می‌شود تا پایایی ابعاد شناسایی‌شده از حد اجماع نظری دارای کفایتی برخوردار باشد و امکان تعمیم آن به جامعه هدف مقدور باشد. سپس در فاز کمّی مطالعه نیز، بر اساس فرآیندهای تحلیل کیفی/تعاملی، ابتدا نسبت به انجام مقایسه زوجی جهت تعیین سطح اثرگذاری (مستقیم؛ غیرمستقیم و بی‌اثر بودن) اقدام می‌شود و مضامین سازمان دهنده‌ی برآمده از فاز کیفی به لحاظ سطری و ستونی در یک ماتریس «m × m» بررسی می‌شود تا محرک‌ها و پیامدهای سیستمی بسط رویکرد رادیکالیسم مبنی بر اعمال تغییرات بنیادی در حسابداری، در قالب یک الگوی علّت و معلولی مشخص شود.

جامعه هدف مطالعه

برحسب نوع فرآیندِ ترکیبی جمع‌آوری داده‌ها از منظر روش‌شناسی، در ادامه اقدام به ارائه‌ی تفاوت ویژگی‌های مشارکت‌کنندگان می‌شود. در بخش کیفی و برای جمع‌آوری داده‌های مصاحبه، از طریق نمونه‌گیری نظری و فرآیندِ گلوله برفی تلاش شد تا بر خبرگانی تمرکز شود که از شناخت کافی در رابطه با مکاتب فلسفی و تحولات حرفه حسابداری برخوردار باشند. لذا در بخش کیفی و جهت انجام مصاحبه، با توجه به رویکردهایی همچون سابقه‌ی آموزشی خبرگان در این حوزه‌ها از یک‌سو و سابقه‌ی پژوهش در زمینه‌های مکاتب حسابداری و تغییرات سیستمی در این حرفه از سویی دیگر، تلاش شد تا حدِ کفایت خبرگی موردتوجه قرار گیرد و افرادی برای مصاحبه دعوت شوند که بر اساس دانش و آگاهی شناختی بتوانند، ابعاد گسترده‌تری از پدیده‌ی موردبررسی را در مصاحبه‌ها پوشش دهند. با آغاز مصاحبه‌ها و معرفی سه مصاحبه‌شونده‌ی اولیه و معرفی مصاحبه‌شوندگان دیگر بر اساس معیارهای یادشده در فرآیند گلوله برفی، تعداد ۱۲ مصاحبه به اجرا درآمد، چراکه نقطه‌ی اشباع تئوریک مبنای اتمام مصاحبه‌ها در این دست از پژوهش‌های تلقی می‌شود. بر اساس این توضیح‌ها، جدول (۱) اطلاعات خبرگان مطالعه را ارائه می‌دهد.

جدول ۱. اطلاعات خبرگان به‌عنوان مشارکت‌کنندگان بخش کیفی

مشارکت‌کنندگان	جنسیت	سن	مدرک تحصیلی	حوزه تخصصی	محل فعالیت
نفر اول	مرد	۴۹ سال	دکتری	حسابداری	دانشگاه کردستان

نفر دوم	مرد	۵۲ سال	دکتری	حسابداری	دانشگاه سیستان و بلوچستان
نفر سوم	زن	۴۲ سال	دکتری	حسابداری	دانشگاه الزهرا
نفر چهارم	مرد	۴۱ سال	دکتری	حسابداری	دانشگاه رشت
نفر پنجم	مرد	۵۴ سال	دکتری	حسابداری	دانشگاه مازندران
نفر ششم	زن	۵۰ سال	دکتری	حسابداری	دانشگاه الزهرا
نفر هفتم	مرد	۵۲ سال	دکتری	حسابداری	دانشگاه فردوسی مشهد
نفر هشتم	مرد	۴۰ سال	دکتری	حسابداری	دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرگز
نفر نهم	زن	۴۳ سال	دکتری	حسابداری	دانشگاه تربیت مدرس
نفر دهم	مرد	۵۱ سال	دکتری	حسابداری	دانشگاه مازندران
نفر یازدهم	مرد	۳۸ سال	دکتری	حسابداری	دانشگاه علامه طباطبایی
نفر دوازدهم	زن	۴۳ سال	دکتری	حسابداری	دانشگاه امام رضا (ع)

در بخش کمّی مطالعه‌ی حاضر نیز بر اساس ماهیت پدیده‌ی موردبررسی، جمعی از حسابداران رسمی، مدیران مالی و روسای حسابداری شرکت‌های بازار سرمایه مشارکت داشتند که مبنای انتخاب این افراد همگن بودن دیدگاه‌های مرتبط با مسئله‌ی پژوهش بود. لذا فرآیندِ انتخاب مشارکت‌کنندگان در این بخش، استفاده از تکنیک دروازه‌بانان اطلاعات بود تا افرادی برای مشارکت انتخاب شوند که از ظرفیت‌های شناختی کافی و دانش‌افزایی لازم برای پُر نمودن چک‌لیست‌های ارزیابی برخوردار باشند. علّت انتخاب تکنیک دروازه‌بان اطلاعات، این بود که مشارکت‌کنندگانی در این حوزه انتخاب شوند که برحسب تجربه و دانش کافی، بتوانند به جمع‌آوری صحیح داده‌ها در راستای اهداف مطالعه کمک نمایند. فرآیند انتخاب نمونه در این بخش، تمرکز بر ماهیتِ نمونه‌گیری همگن و در دسترس‌بودن مشارکت‌کنندگان بود که با اتکا به پژوهش مشابه گذشته همچون پژوهش‌های Northcutt and McCoy (2004)؛ Davis (2019) و Behling et al. (2021) مبنی بر تعیین حد مطلوب مشارکت در فرآیندهای تحلیل ماتریسی (بین ۱۵ تا ۳۰ نفر)، نسبت به انتخاب ۲۵ نفر از افراد مطلع اقدام شد. بر اساس این توضیح‌ها جدول (۲) اطلاعات جمعیت شناختی مشارکت‌کنندگان را ارائه می‌دهد.

جدول ۲. اطلاعات جمعیت شناختی مشارکت‌کنندگان پژوهش

متغیر	بخش کیفی			بخش کمی		
	معیارها	تعداد	درصد	معیارها	تعداد	درصد
جنسیت	مرد	۸	۶۶,۶۶٪	مرد	۱۹	۷۶٪
	زن	۴	۳۳,۳۳٪	زن	۶	۲۴٪
جمع		۱۲	۱۰۰٪	جمع	۲۵	۱۰۰٪
سن	بین ۴۰ تا ۴۵ سال	۵	۴۱,۶۶٪	کمتر از ۴۰ سال	۵	۲۰٪
	بین ۴۵ تا ۵۰ سال	۲	۱۶,۶۸٪	بین ۴۰ تا ۵۰ سال	۱۶	۶۴٪
	بیشتر از ۵۰ سال	۵	۴۱,۶۶٪	بیشتر از ۵۰ سال	۴	۱۶٪
جمع		۱۲	۱۰۰٪	جمع	۲۵	۱۰۰٪
سابقه کاری	زیر ۱۰ سال	۲	۱۶,۶۷٪	کمتر از ۲۰ سال	۱۰	۴۰٪
	بیشتر از ۱۰ سال	۱۰	۸۳,۳۴٪	بیشتر از ۲۰ سال	۱۵	۶۰٪
جمع		۱۲	۱۰۰٪	جمع	۲۵	۱۰۰٪

فرآیندهای جمع‌آوری داده‌های مطالعه

به‌منظور درک بهتر جمع‌آوری داده‌های مطالعه، طبق شکل (۳) شماتیک فرآیندهای تحلیلی به‌صورت زیر ارائه می‌شود تا در ادامه به‌طور تفکیک‌شده، هریک از فرآیندهای جمع‌آوری داده‌ها تشریح شوند.

شکل ۳. فرآیند جمع‌آوری داده‌های مطالعه

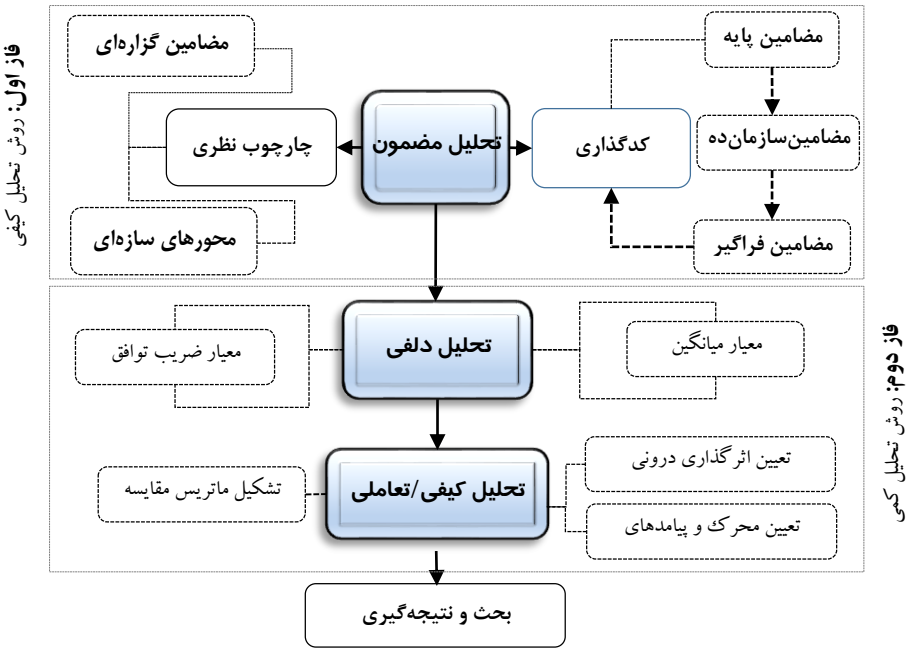

طبق شکل (۳) در فاز کیفی مطالعه، از تحلیل مضمون بهره برده است. در این فاز که ابزار آن تحلیل محتوا و انجام مصاحبه با خبرگان بود، پس از غربالگری محتوایی اولیه از پژوهش‌های مشابه، تلاش شد تا مصادیق اولیه‌ی پدیده‌ی موردبررسی، مبنای انجام مصاحبه به‌صورت عمیق با خبرگان قرار گیرد. دلیل استفاده از مصاحبه‌های عمیق و بدون‌ساختار این بود که بسط رویکرد رادیکالیسم مبنی بر اعمال تغییرات بنیادی در حسابداری، از انسجام مفهومی متناسبی به دلیل فقدان چارچوب نظری، برخوردار نبود و تلاش شد تا طی فرآیندهای مصاحبه، به ایجاد انسجام در محتوا و ماهیت مفهوم موردبررسی در دانش حسابداری اقدام شود. پس از ظاهرشدن مضامین اولیه، برای تفکیک مؤلفه‌ها در قالب ایجاد مقوله‌های کلی، مصاحبه‌ها به صورت نیمه ساختاریافته و ساختاریافته ادامه یافت تا در انتها به شکل‌گیری نقطه‌ی اشباع نظری کمک نماید.

در طول انجام مصاحبه، سؤالات به‌طور مداوم مورد اعمال تعدیل‌های مقتضی بر اساس شرایط مصاحبه و اطلاعات مصاحبه شوندگان، قرار می‌گرفت تا مسیر مصاحبه از

جریان اصلی ماهیت پدیده موردبررسی خارج نشود. اشباع نظری درواقع نقطه‌ی اتمام مصاحبه‌ها و ورود به فاز انجام تحلیل در بخش کمّی مطالعه می‌باشد؛ اما قبل از ورود به آن می‌بایست پایایی فاکتورهای شناسایی شده مورد ارزیابی قرار می‌گرفت. چراکه هدف در این بخش از تحلیل‌ها، تعیین سطح تناسب محتوایی بین مضامین شناسایی‌شده بود. لذا از دو معیار میانگین و ضریب توافق برای تعیین مبنای پایایی استفاده شد که از طریق یک چک‌لیست ۷ گزینه‌ای بین خبرگان پژوهش توزیع و داده های آن مورد ارزیابی قرار گرفت. برای این منظور طی دو مرحله تحلیل دلفی از دو معیار میانگین و ضریب توافق استفاده گردید. حد مطلوب میانگین در مقیاس ۷ گزینه‌ای کسب امتیاز ۵ و بالاتر از آن است. همچنین حد مطلوب ضریب توافق کسب امتیاز ۰/۵ و بالاتر از آن می‌باشد (احمدی و همکاران، ۱۳۸۷).

درنهایت و پس از تأیید پایایی ابعاد از طریق تحلیل دلفی، با اختصاص کدهای مشخص به هریک از مضامین سازمان دهنده شناسایی‌شده، در گام اول از طریق تحلیل ماتریس متقارن اثرگذاری این مضامین در چهار جهت «تأثیرگذاری سطر بر ستون $i \rightarrow j$»؛ «تأثیرگذاری ستون بر سطر $i \leftarrow j$»؛ «تأثیرگذاری متقابل ستون بر سطر و بالعکس $i \leftrightarrow j$» و «عدم وجود تأثیر بین سطر و ستون $i \neq j$» مشخص می‌شود تا با تعیین روابط درونی بین محورهای مورد ارزیابی در سطر «i» و ستون «j»؛ قدرت نفوذ و قدرت وابستگی پدیده‌ی موردبررسی تعیین شود. این فرآیند در جدول (۳) بازتعریف شده است.

جدول ۳. تعریف جهت پیکان‌های در تحلیل روابط درونی پیوندها

شرح ارتباط ماتریس پیوندی	جهت فلش	تفسیر
قرار گرفتن عدد «۱» در ارتباط مستقیم سطر «i» و ستون «j»	$\Leftarrow$	تعریف مضمون به‌عنوان مبنای ورودی یا قدرت نفوذ
قرار گرفتن عدد «۲» در ارتباط مستقیم سطر «i» و ستون «j»	$\Rightarrow$	تعریف مضمون به‌عنوان مبنای خروجی یا قدرت وابستگی
قرار گرفتن عدد «۳» در ارتباط مستقیم سطر «i» و ستون «j»	$\oslash$	تعریف مضمون به‌عنوان مبنای خنثی و عدم قرار گرفتن در محورهای میک‌مک

برای این منظور از چک‌لیست‌های ماتریسی از هریک از مشارکت‌کنندگان خواسته می‌شود تا بر اساس فرآیند تحلیلی ارتباط بعد سطر «i» با ابعاد ستون «j» را بر اساس ماهیت اعداد ترتیبی «۱»؛ «۲»؛ «۳» طبق جدول (۴) موردبررسی قرار دهند.

جدول ٤. چک‌لیست ماتریس پیوندی در ارزیابی معیارها

اختصار محورها	X_1	X_2	...	X_n
X_1				
X_2				
⋮				
X_n				

همان‌طور که در چک‌لیست ماتریس پیوند در جدول (۲) مشخص شده است، عدد «۱» به معنای اثر مستقیم سطر «i» بر ستون «j» می‌باشد؛ عدد «۲» به معنای اثر معکوس یا اثر ستون «j» بر سطر «i» می‌باشد و عدد «۳» به معنای عدم وجود تأثیر در سطر «i» و ستون «j» با یکدیگر می‌باشد. پس از تعیین بالاترین توزیع فراوانی مربوط به ارتباط هریک از مؤلفه‌ها، اعداد به‌صورت فلش مشخص می‌شوند. به‌طوری‌که اگر بالاترین توزیع فراوانی یک مؤلفه در سطر و ستون عدد «۱» بود، از علامت فلش «←» استفاده می‌شود؛ اگر بالاترین توزیع فراوانی یک مؤلفه در سطر و ستون عدد «۲» بود، از علامت فلش «→» استفاده می‌شود و اگر بالاترین توزیع فراوانی در مورد مؤلفهٔ عدد «۳» بود از علامت «⊘» استفاده می‌شود.

یافته‌های پژوهش

همان‌طور که پیش‌تر تشریح گردید، بر اساس ماهیت ترکیبی جمع‌آوری داده‌ها، می‌بایست یافته‌های پژوهش در فاز اول بخش کیفی بر اساس فرآیند تحلیل مضمون ارائه شود. این شیوه‌ی تحلیل رویکردهای مختلفی دارد که در این مطالعه، از مبنای Attride-Stirling (۲۰۲۱) بهره برده می‌شود. ساختار این تحلیل شامل سه بُعد مورد تأکید زیر به‌عنوان مبنای تحلیل می‌باشد.

شکل ٤. ساختار تحلیل مضمون (منبع: Attride-Stirling, 2021)

در این فرآیند مضمون پایه، مفاهیمی است که از طریق مصاحبه باز با خبرگان ایجاد می‌شود که با قراردادن مفاهیم مشابه آن در یک دسته، مضامین سازمان دهنده شکل می‌گیرند. درنهایت نیز با طی همین فرآیند برای مضامین سازمان دهنده، مضامین فراگیر مبنای ایجاد سازه‌ی چارچوب نظری می‌شوند. استراتژی مورداستفاده در این فرآیند نیز، الگوی Braun and Clarke (2006) می‌باشد که به تفکیک در بخش‌های زیر به آن اشاره می‌شود.

مرور پژوهش‌ها

مبنای اول اجرای تحلیل مضمون، مرور پژوهش‌های مشابه به لحاظ محتوا؛ عنوان و منابع می‌باشد. برای این منظور با تعیین بازه زمانی ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۴ تلاش می‌شود تا مرتبط‌ترین پژوهش‌های شناسایی‌شده، مبنای تعیین شناسایی مضامین پژوهش در طول مصاحبه گردد.

شکل ۵. فرآیند غربالگری پژوهش‌های مشابه

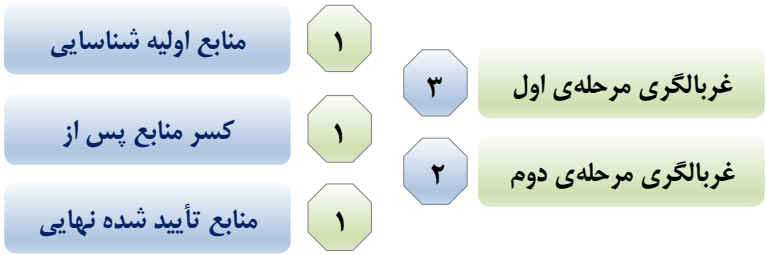

همان‌طور که مشخص است، ۱۱ پژوهش اولیه برای ارزیابی طی ده معیار غربالگری محتوایی موردبررسی قرار می‌گیرند. بر اساس شناخت بهتر فرآیند انجام تحلیل در این گام، با مشارکت خبرگان پژوهش، ۱۰ پژوهش اولیه تأیید شده، مورد واکاوی امتیازی بر اساس تحلیل ارزیابی انتقادی قرار می‌گیرد.

جدول ۵. فرآیند ارزیابی پژوهش‌های تأییدشده جهت تعیین مؤلفه‌های پژوهش

		۱	۲	۳	٤	٥	٦	۷	۸	۹	۱۰
	پژوهش‌های تأییدشده	Bailey (2024)	Yang et al (2024)	Hyndman & Liguori (2023)	Richard (2022)	Fachrizzu et al (2021)	Chua (2020)	McCarthy (2019)	Fogarty (2014)	برزگر و همکاران (۱٤۰۲)	خواجوی و نعمت‌الهی (۱۳۹۹)
معیارهای ارزیابی انتقادی	هدف	۴	۳	۳	۳	۳	۳	۲	۳	۳	۲
	روش	۳	۴	۴	۴	۲	۳	۲	۱	۴	۳
	طرح	۳	۴	۲	۵	۴	۴	۳	۱	۴	۵
	نمونه‌گیری	۵	۳	۲	۴	۵	۵	۴	۴	۳	۴
	جمع‌آوری	۴	۵	۳	۴	۳	۴	۳	۳	۴	۳
	تعمیم	۳	۳	۳	۳	۴	۴	۱	۲	۳	۳
	اخلاقی	۳	۳	۵	۳	۲	۳	۳	۲	۳	۴
	تحلیل	۴	۴	۳	۴	۳	۳	۳	۲	۵	۳
	تئوریک	۳	۳	۴	۳	۴	۳	۴	۳	۴	۳
	ارزش	۳	۴	۴	۴	۴	۳	۲	۳	۳	۳
	جمع	۳۵	۳۶	۳۳	۳۷	۳۴	۳۵	۲۷	۲۴	۳۶	۳۳

طی غربالگری محتوایی از مجموع ۱۰ پژوهش اولیه، دو پژوهش که امتیاز زیر ۳۰ را کسب نمودند، حذف گردیدند. در ادامه به‌منظور بسط رویکرد رادیکالیسم مبنی بر اعمال تغییرات بنیادی در حسابداری مبنی بر تعیین مضامین غالب برای مسیر مصاحبه، از روش امتیازی ارائه‌شده در جدول (۶) استفاده می‌شود.

جدول ٤. واکاوی مؤلفه‌های پژوهش

شماره	محققان / مؤلفه‌ها	۱ Bailey (2024)	۲ Yang et al (2024)	۳ Hyndman & Liguori (۲۰۲۳)	٤ Richard (2022)	٥ Fachrizzu et al (2021)	٦ Chua (2020)	۷ برزگر و همکاران (۱٤۰۲)	۸ خواجوی و نعمت‌الهی (۱۳۹۹)	جمع
۱	تحولات دیجیتال در حسابداری	☑	☑	–	☑	☑	☑	☑	–	۶
۲	تحولات رفتاری در حسابداری	☑	–	–	–	☑	–	–	–	۲
۳	تحولات سیاست‌گذاری عملکردی در حسابداری	–	☑	☑	–	☑	☑	–	☑	۵
۴	تحولات ساختاری در حسابداری	–	–	–	☑	–	–	☑	–	۲
۵	تحولات نهادی در حسابداری	–	☑	☑	–	☑	☑	–	☑	۵
۶	تحولات فرهنگی در حسابداری	☑	–	–	☑	–	–	–	–	۲
۷	تحولات فلسفه‌ی وجودی حسابداری	☑	–	☑	☑	–	☑	☑	–	۵
۸	تحولات هنجاری در حسابداری	–	☑	–	–	☑	–	–	–	۲

همان‌طور که در جدول (۶) مشخص شده است، از مجموع ۸ پژوهش تأییدشده، مجموعاً ۸ مضمون غالب وجود دارد که با ارزیابی فراوانی‌های این مضامین، مشخص شده است، ۴ مضمون را می‌توان مبنای انجام مصاحبه برای بسط رویکرد رادیکالیسم مبنی بر اعمال تغییرات بنیادی در حسابداری قلمداد نمود. با اتکا به مضامین فراگیر در تحلیل مضمون، در گام بعدی می‌بایست نسبت به ایجاد کدگذاری اولیه اقدام نمود.

کدگذاری اولیه

کدگذاری اولیه به‌عنوان ماهیتِ استقرائی تحلیل مضمون، مبنایی برای شناسایی کدهای باز اولیه جهت تعیین مضامین پایه تلقی می‌شود. لذا باتوجه به غربالگری سیستماتیکِ پیشینه‌های پژوهشی مشابه و شناسایی مضامین غالب احتمالی در بسط رویکرد رادیکالیسم مبنی بر اعمال تغییرات بنیادی در حسابداری، در ادامه و با انجام مصاحبه، کدهای باز ایجادشده دسته‌بندی شد تا مضامین پایه مرتبط با پدیده‌ی این مطالعه مشخص شوند. برای این منظور سؤال‌های مصاحبه در راستای مضامین غالب شناسایی‌شده از خبرگان پرسیده شد تا امکان دستیابی به نقطه اشباع تئوریک مشخص‌کننده‌ی اتمام مصاحبه‌ها باشد.

در انجام فرآیند کدگذاری باز نیز، اقدام به طراحی پروتکل مصاحبه شد تا با ایجاد فضای باز مبنی بر فرآیند رفت‌وبرگشت سؤالات و پدیدار شدن مضامین بین مصاحبه‌کنندگان با مصاحبه‌شوندگان، امکان دسته‌بندی کدهای باز هم‌راستا با مضامین پایه مقدور باشد. در این فرآیند تکنیک مصاحبه در ابتدا عمیق بود تا بتوان به دلیل نوظهور بودن پدیده‌ی موردبررسی، جنبه‌های بسط رویکرد رادیکالیسم مبنی بر اعمال تغییرات بنیادی در حسابداری شناسایی شوند. پس از تعیین مضامین اولیه و باهدف رسیدن به نقطه اشباع تئوریک، طرح سؤالات مصاحبه از طریق نیمه ساختاریافته ادامه یافت تا با ایجاد توازن بین کدهای شناسایی‌شده، نسبت به حذف زوائد و تکرارهای بیش‌ازاندازه‌ی مضامین پایه، اقدام لازم صورت گیرد.

جستجوی مضامین مشابه و بازبینی مضامین

در این مرحله، تلاش جهت جستجو و قراردادن مضامین مشابه در دسته‌بندی‌های مشخص صورت گرفت تا با تطبیق کدهای مشابه در یک دسته مضامین بالقوه در مرحله‌ی کدگذاری ثانویه، امکان شناسایی مضامین سازمان دهنده مشخص شود؛ به‌عبارت‌دیگر مرتبط‌کردن کدها با مضامین اصلی و دسته‌بندی آن‌ها در این مرحله صورت پذیرفت. درواقع در این مرحله، مضامین سازمان‌دهنده از مشابهت معنایی مضامین پایه ایجاد می‌شود که با مرور کدگذاری‌ها و بازبینی مضامین اولیه شناسایی‌شده، می‌تواند به ارتقاء روایی بسط

رویکرد رادیکالیسم مبنی بر اعمال تغییرات بنیادی در حسابداری کمک نماید. لذا مضامین سازمان‌دهنده را می‌بایست، مضامینی تعریف نمود که از حاصلِ ترکیب و تلخیص مضامین پایه به وجود می‌آیند و به شناخت بهتر پدیده‌ی موردبررسی کمک می‌کنند. براین اساس با مرور مفاهیم مشابه در کدهای اولیه ایجادشده و مضامین پدیده، مفاهیم هم معنا و مشتریک در یک دسته قرار می‌گیرند که این دسته را مضامین سازمان‌دهنده می‌نامند.

نامگذاری ترکیبی مضامین/مضامین فراگیر

مضامین فراگیر شامل مضامین عالی هستند که دربرگیرنده محتوایی نهایی یک پدیده تلقی می‌شوند که به آن هویت منسجم و معنای قابل‌ادراک می‌بخشند. درواقع کلیه مضامین سازمان‌دهنده در مرحله سوم کدگذاری، به واحدهای بزرگ‌تر در قالب مضامین فراگیر تفکیک می‌شوند و انتخاب نام آن‌ها بر اساس ابعاد نظری یا استانداردهای مرتبط با پدیده موردبررسی، صورت می‌گیرد. شیوه انجام کدگذاری در این مرحله به این صورت است که با حرکت از مضامین پایه، مفاهیم یک پدیده، معنای مشخص‌تری در قالب مضامین سازمان دهنده و سپس مضامین فراگیر کسب می‌نمایند. به عبارت علمی‌تر کدهای باز ایجاد شده در مرحله‌ی اول کدگذاری، بر اساس شباهت‌ها و تفاوت‌های کیفی در مقولات گسترده‌تر تحت عنوان مضامین سازمان دهنده دسته‌بندی می‌شوند و مضامین به دست آمد در هر مرحله از کدگذاری؛ انتزاعی‌تر از مضامین قبلی امکان شکل‌گیری مضامین فراگیر را مقدور می‌سازند.

به این معنا که در هر مرحله از کدگذاری از حجم داده‌ها کم و بر محتوای آن افزوده می‌شود. لذا با عنایت به توضیح‌های داده‌شده در این مطالعه طی ۱۲ مصاحبه انجام‌شده، ۲۷۸ کد باز اولیه، ۳۶ مضمون پایه؛ ۷ مضمون سازمان‌دهنده و ۴ مضمون فراگیر در قالب یک چارچوب نظری، ایجاد گردید. لذا در یک دسته‌بندی کلی می‌توان مجموع مضامین پایه؛ سازمان‌دهنده و فراگیر را در قالب جدول (۷) به ترتیب زیر ارائه نمود.

جدول ۷. مضامین بسط رویکرد رادیکالیسم مبنی بر اعمال تغییرات بنیادی در حسابداری

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه
تحولات فلسفه‌ی وجودی حسابداری	تحولات هستی‌شناسی فلسفی در حسابداری	جایگزینی استدلال استنتاجی با استدلال استقرائی در هستی شناسی دانش حسابداری
		پر نمودن شکاف نا شی از تئوری‌های حسابداری با کارکردهای اثربخش تعاملی در دانش حسابداری
		توازن بین رویکردِ عینیت‌گرایی اثباتی با ذهنیت‌گرایی فلسفی در دانش حسابداری
		توازن بین تعمیم‌گرایی اثباتی با تفسیرگرایی فلسفی در دانش حسابداری
		توسعه تعقل‌گرایی فلسفی به‌جای سنت‌گرایی ساختاری در دانش حسابداری
	تحولات اشاعه‌ی ارزش در حسابداری	جایگزینی تعصبات پیش‌فرض عملکردهای حرفه‌ای با شناخت ناشی از ارزش در حسابداری
		هویت بخشی ادراک اجتماعی از واقعیت‌های قابل‌انتظار از حسابداری
		معنابخشی زبان مشترک کارکردهای حرفه‌ای در غالبِ نمادهای اجتماعی قابل بسط به حسابداری
		ارزش‌گرایی حرفه‌ای از طریق رعایت اصل شایسته سالاری در انتصابات حسابداری
		توسعه‌ی سطح گفتمان محوری در کارکردهای حسابداری با بسترهای اجتماعی
		استقلال بخشیدنِ ادراکی به متصدیان پیاده‌سازی رویه حسابداری در برابر نفوذهای احتمالی
تحولات سیاست‌گذاری عملکردی در حسابداری	تحولات آموزش در حسابداری	ارزیابی‌های مبتنی بر نیازسنجی‌های آموزشی متصدیان حرفه‌ای در حسابداری
		ارتقاء کارکردهای یادگیری در توسعه مهارت‌های عملکردی حسابداری
		آماده‌سازی متصدیان حرفه‌ی حسابداری مبنی بر مشارکت در کار تیمی
		ارزیابی‌های دوره‌ای متصدیان حرفه‌ای پس از گذراندن دوره‌های آموزش حرفه‌ای
		توسعه‌ی مشارکت‌های متصدیان حرفه‌ای در کارکردهای حسابداری
		تغییر محاسبات علمی و نرم‌افزاری به‌جای محاسبات سنتی در حسابداری

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه
	تحولات تکنوکراتیک در حسابداری	تغییر رویکردهای عملکردی حسابداری از منظر توسعه‌ی اصالت فن‌سالاری حرفه‌ای
		تغییر ظرفیت‌های محاسباتی هزینه‌هایی همچون استهلاک و انبارداری در حسابداری
		تغییر ظرفیت‌های مهارت‌های سنتی حسابداری با مهارت‌های مبتنی بر فناوری‌های مالی
		تغییر کارکردهای ساختاری واحد حسابداری در جذب منابع انسانی متخصص
تحولات عملیاتی در حسابداری	تحولات هنجار گزارشگری در حسابداری	انعکاس جزئیات ریسک‌های مالی در گزارش‌های همراه صورت‌های مالی
		انعکاس جزئیات پرونده‌های مالیاتی در گزارش‌های همراه صورت‌های مالی
		انعکاس جزئیات پرونده‌های حقوقی در گزارش‌های همراه صورت‌های مالی
		انعکاس جزئیات تصمیم‌های هیئت‌مدیره در گزارش‌های همراه صورت‌های مالی
		انعکاس جزئیات ریسک های زیست‌محیطی در گزارش های همراه صورت‌های مالی
	تحولات گزارشگری رقابتی در حسابداری	افشاء اطلاعات مرتبط با مشتریان عمده
		افشاء اطلاعات مرتبط با معاملات با اشخاص وابسته
		افشاء اطلاعات مرتبط با هزینه‌های تحقیق و توسعه
		افشاء اطلاعات مرتبط با ارزش برند
		افشاء اطلاعات مرتبط با سرمایه‌گذاری در دارایی‌های دیجیتال
تحولات دیجیتال در حسابداری	تحولات زیرساختی در حسابداری	توسعه‌ی شبکه اطلاعات حسابداری هم‌راستا با نیازهای اطلاعاتی ذینفعان
		توسعه‌ی سطح امنیت شبکه‌های اطلاعات حسابداری
		توسعه‌ی فناوری‌های پردازش ابری در عرصه‌های مالی/حسابداری
		توسعه‌ی میزان سرمایه‌گذاری‌ها بر روی فین‌تک‌ها در حسابداری
		توسعه‌ی ظرفیت‌های بلاک‌چین جهت تناسب عملیات مالی با کارکردهای سیستم اطلاعات

در ادامه نیز جهت شـناخت بهتر ابعاد ارائه‌شـده، چارچوب نظری پدیده‌ی موردبررسـی در شکل (۶) ارائه می‌شود.

شکل ٦. چارچوب نظری بسط رویکرد رادیکالیسم مبنی بر اعمال تغییرات بنیادی در حسابداری

با انجام تحلیل مضمون و شناسایی جنبه‌های رادیکالیسم مبنی بر اعمال تغییرات بنیادی در حسابداری، از طریق ایجاد چک‌لیست ۷ گزینه‌ای لیکرت، اقدام به انجام تحلیل دلفی برای سنجش تناسب محتوایی مضامین شناسایی شده با پدیده‌ی موردمطالعه می شود. این تحلیل

بر اساس دو معیار میانگین (مبنای تأیید ۵ و بالاتر) و ضریب توافق (مبنای تأیید ۰/۵ و بالاتر) حد اجماع نظری مضامین گزاره‌ای را نشان می‌دهد.

جدول ۸. فرآیند گام اول و دوم تحلیل دلفی

مضامین فراگیر	مضامین سازمان دهنده	دور اول دلفی		دور دوم دلفی		
		میانگین	ضریب توافق	میانگین	ضریب توافق	نتیجه
تحولات فلسفه‌ی وجودی حسابداری	تحولات هستی‌شناسی فلسفی در حسابداری	۵/۶۰	۰/۷۸	۶/۰۰	۰/۸۰	تأیید
	تحولات اشاعه‌ی ارزش در حسابداری	۵/۱۵	۰/۶۰	۵/۴۰	۰/۷۰	تأیید
تحولات سیاست‌گذاری عملکردی در حسابداری	تحولات آموزش در حسابداری	۶/۰۰	۰/۸۰	۶/۲۵	۰/۸۶	تأیید
	تحولات تکنوکراتیک در حسابداری	۵/۵۰	۰/۷۵	۶/۲۰	۰/۸۵	تأیید
تحولات عملیاتی در حسابداری	تحولات هنجار گزارشگری در حسابداری	۵/۲۰	۰/۶۲	۵/۹۰	۰/۷۹	تأیید
	تحولات گزارشگری رقابتی در حسابداری	۵/۴۰	۰/۷۰	۶/۰۰	۰/۸۰	تأیید
تحولات دیجیتال در حسابداری	تحولات زیرساختی در حسابداری	۵/۵۰	۰/۷۵	۶/۲۰	۰/۸۵	تأیید

همان‌طور که مشخص است، در این تحلیل، صرفاً مضامین سازمان دهنده بررسی شده است که علّت آن این است که هدف در فاز کمّی مطالعه حاضر، شناخت سیستماتیک از نحوه‌ی قرار گرفتن هریک از این مضامین در محرک‌ها یا پیامدهای الگوی سیستمی می‌باشد. لذا نتایج جدول (۶) در دو گام دلفی، مشخص شد، هفت مضمون سازمان دهنده به لحاظ میانگین و ضریب توافق، از حد اجماع نظری برخوردار هستند و امکان تعمیم آن به بستر مطالعه برای ادامه‌ی تحلیل‌ها مقدور می‌باشد.

در روند تحلیل بازنمایی سیستماتیک، اجزا معنایی جهت تحلیل ماتریسی، درواقع مؤلفه‌های محوری ابعاد شناسایی‌شده می‌باشند که مبنای تشکیل سیستم ارزیابی نهایی را از طریق پیوندهای ارتباط درونی بین هریک از مؤلفه‌ها مشخص می‌سازد. این پیوندهای درونی، اجزایی هستند که در مبنای تعیین محرک‌ها و پیامدها از خروجی؛ ورودی و دلتای یک ماتریس نقش مهمی را ایفا می‌نمایند. پس از مشخص کردن پیوندهای درونی، گام بعدی کدگذاری نظری روابط بین پیوندهای درونی است که پس از طرح در چک‌لیست‌های امتیازی می‌توان به ترسیم نمودار روابط درونی و توصیف دیداری روابط پیوندهای درونی است اقدام نمود. Northcutt and McCoy (2004) به‌عنوان نظریه‌پرداز در این روش، روابط پیوندهای درونی بر اساس تعیین جهت تأثیرگذاری ابعاد بر یکدیگر بر اساس چک‌لیست ماتریسی را بسط داد و در تحلیل روابط درونی سیستمی محقق با استفاده از تفسیر جهت رابطه از پیکان رو به بالا یا رو به چپ استفاده نمود. بر این اساس دو جهت یادشده پیکان دارای معنا و مفهومی مشخص در این تحلیل می‌باشد که تعریف آن در جدول (۹) ارائه شده است:

جدول ۹. تعریف جهت پیکان‌های در تحلیل روابط درونی پیوندها

جهت پیکان		تشریح جهت
جهت پیکان رو به بالا	↑	جهت پیکان در سمت رو به بالا نشان‌دهنده خروجی‌های سیستم می‌باشد و بیان‌کننده سطر عامل و دلالت‌کننده بر ستون می‌باشد.
جهت پیکان رو به سمت چپ	←	جهت پیکان در سمت چپ نشان‌دهنده ورودی‌های سیستم می‌باشد و بیان می‌کند معیار ستون عامل و دلالت‌کننده بر سطر می‌باشد.

در این مرحله می‌بایست به شناسایی پیوندهای درونی اقدام نمود و نیز از طریق جدول (۱۰) و (۱۱) تأثیرگذاری‌های سیستمی را ترسیم کرد. لذا مجموع نظرات بر اساس شاخص «مُد» تعیین‌کننده‌ی نوع ارتباط بین ابعاد در سطر «i» و ستون «j» می‌باشند.

جدول ۱۰. تعیین روابط پیوند درونی بین مضامین سازمان دهنده

سطح اول/ ارتباط پیوندی تحولات هستی‌شناسی فلسفی در حسابداری					
شاخص سطر	$j \leftarrow i$	$j \rightarrow i$	$j \neq i$	شاخص ستون	فراوانی
	←	→	⊘		
تحولات هستی‌شناسی فلسفی در حسابداری	←	-	-	تحولات اشاعه‌ی ارزش در حسابداری	۲۱
تحولات هستی‌شناسی فلسفی در حسابداری	←	-	-	تحولات آموزش در حسابداری	۱۸
تحولات هستی‌شناسی فلسفی در حسابداری	-	-	⊘	تحولات تکنوکراتیک در حسابداری	۱۷
تحولات هستی‌شناسی فلسفی در حسابداری	←	-	-	تحولات هنجار گزارشگری در حسابداری	۲۰
تحولات هستی‌شناسی فلسفی در حسابداری	-	-	⊘	تحولات گزارشگری رقابتی در حسابداری	۱۶
تحولات هستی‌شناسی فلسفی در حسابداری	-	-	⊘	تحولات زیرساختی در حسابداری	۱۵
)سطح دوم/ ارتباط پیوندی تحولات اشاعه‌ی ارزش در حسابداری					
تحولات اشاعه‌ی ارزش در حسابداری	-	→	-	تحولات آموزش در حسابداری	۱۸
تحولات اشاعه‌ی ارزش در حسابداری	←	-	-	تحولات تکنوکراتیک در حسابداری	۲۲
تحولات اشاعه‌ی ارزش در حسابداری	←	-	-	تحولات هنجار گزارشگری در حسابداری	۱۹
تحولات اشاعه‌ی ارزش در حسابداری	←	-	-	تحولات گزارشگری رقابتی در حسابداری	۱۷
تحولات اشاعه‌ی ارزش در حسابداری	←	-	-	تحولات زیرساختی در حسابداری	۲۱
)سطح سوم/ ارتباط پیوندی تحولات آموزش در حسابداری					
تحولات آموزش در حسابداری	-	→	-	تحولات تکنوکراتیک در حسابداری	۲۰
تحولات آموزش در حسابداری	-	-	⊘	تحولات هنجار گزارشگری در حسابداری	۱۹

سطح اول/ ارتباط پیوندی تحولات هستی‌شناسی فلسفی در حسابداری					
شاخص سطر	$j \leftarrow i$	$j \rightarrow i$	$j \neq i$	شاخص ستون	فراوانی
	←	→	⊘		
تحولات آموزش در حسابداری	-	-	⊘	تحولات گزارشگری رقابتی در حسابداری	۱۸
تحولات آموزش در حسابداری	-	→	-	تحولات زیرساختی در حسابداری	۱۹
)سطح چهارم/ ارتباط پیوندی تحولات تکنوکراتیک در حسابداری					
تحولات تکنوکراتیک در حسابداری	-	→	-	تحولات هنجار گزارشگری در حسابداری	۲۰
تحولات تکنوکراتیک در حسابداری	←	-	-	تحولات گزارشگری رقابتی در حسابداری	۱۹
تحولات تکنوکراتیک در حسابداری	←	-	-	تحولات زیرساختی در حسابداری	۱۶
)سطح پنجم/ ارتباط پیوندی تحولات هنجار گزارشگری در حسابداری					
تحولات هنجار گزارشگری در حسابداری	←	-	-	تحولات گزارشگری رقابتی در حسابداری	۲۱
تحولات هنجار گزارشگری در حسابداری	-	→	-	تحولات زیرساختی در حسابداری	۱۶
)سطح ششم/ ارتباط تحولات گزارشگری رقابتی در حسابداری					
تحولات گزارشگری رقابتی در حسابداری	-	→	-	تحولات زیرساختی در حسابداری	۱۸

بر ا ساس امتیازهای داده شده به ارتباط درونی بین مضامین سازمان دهنده‌ی بسطِ رویکرد رادیکالیسم مبنی بر اعمال تغییرات بنیادی در حسابداری، در ادامه می‌بایست اقدام به تعیین خروجی، ورودی‌ها و دلتای ماتریسی برای ارائه‌ی الگوی بازنمایی سیستماتیک می‌شود. لذا با اختصـــاص کد «U_1» تا «U_7» به هر مضـــمون، نتایج به ترتیب زیر در جدول (۱۱) ارائه می‌شود.

جدول ۱۱. تعیین مُبین پیوند درونی مضامین سازمان دهنده رویکرد رادیکالیسم اعمال تغییرات بنیادی در حسابداری

مضامین سازمان دهنده	اختصار	U_1	U_2	U_3	U_4	U_5	U_6	U_7	خروجی	ورودی	دلتا	مبین
تحولات هستی‌شناسی فلسفی در حسابداری	$U_۱$	۰	↑	↑	–	↑	–	–	۳	۰	۳	محرک
تحولات اشاعه‌ی ارزش در حسابداری	$U_۲$	←	۰	←	↑	↑	↑	↑	۴	۲	۲	محرک
تحولات آموزش در حسابداری	$U_۳$	←	↑	۰	←	–	–	←	۱	۳	-۲	پیامد
تحولات تکنوکراتیک در حسابداری	$U_۴$	–	←	↑	۰	←	↑	↑	۳	۲	۱	محرک
تحولات هنجار گزارشگری در حسابداری	$U_۵$	←	←	–	↑	۰	↑	←	۲	۳	-۱	پیامد
تحولات گزارشگری رقابتی در حسابداری	$U_۶$	–	←	–	←	←	۰	←	۰	۴	-۴	پیامد
تحولات زیرساختی در حسابداری	$U_۷$	–	←	↑	←	↑	↑	۰	۳	۲	۱	محرک

در آخرین مرحلهٔ تجزیه‌وتحلیل بازنمایی سیستمی، بر اساس نتیجه مبین پیوند درونی معیارهای پدیده‌ی موردبررسی، اقدام به ترسیم شماتیک، محرک‌ها و پیامدهای سیستمی

می‌شود. برای ترسیم این شماتیک، نخست محرک‌های سیستم را در یک سمت و پیامدهای سیستم را در سمت دیگر در قالب جعبه‌های پیوندهای درونی قرار می‌گیرند. برای این منظور بر ا ساس تحلیل جهت پیکان‌ها عمل می شود. در جدول (۱۱) پیکان‌های سمت ورودی‌های سیستم که به‌صورت پیکان‌های رو به بالا هستند، به عنوان خروجی‌های سیستم خوانش می‌شوند. تفریق مجموع تعداد خروجی‌های سیستم از ورودی‌های سیستم، به عنوان دلتای الگوی بازنمایی سیستماتیک تلقی می‌شود.

لذا درصورتی‌که این عدد مثبت باشد و خروجی‌ها بیش از ورودی‌ها باشد، آن عدد محرک سیستمی خوانش می‌شود و درصورتی‌که تعداد ورودی‌ها بیش از تعداد خروجی‌ها با شد و دلتای سیستم منفی شود، به این عدد پیامد سیستمی گفته می شود. درواقع این عدد میزان اثرگذاری مضامین را در کلیت سیستم نشان می‌دهد و فهم آن در خوانش مبتنی بر واقعیات سیستمی سهم به سزایی خواهد دا شت. مرحلهٔ بعدی، پس از چینش منا سب این جعبهٔ مؤلفه‌های پیوند درونی، نشان دادن ارتباط بین آن‌ها با خطوط نمایانگر ارتباط است که این خطوط می‌توانند به دو دستهٔ نمایان‌گر ارتباط مستقیم و نمایان‌گر ارتباط غیرمستقیم تقسیم شوند.

شکل ٤. الگوی سیستماتیک محرک‌ها و پیامدهای بسطِ رویکرد رادیکالیسم مبنی بر اعمال تغییرات بنیادی در حسابداری

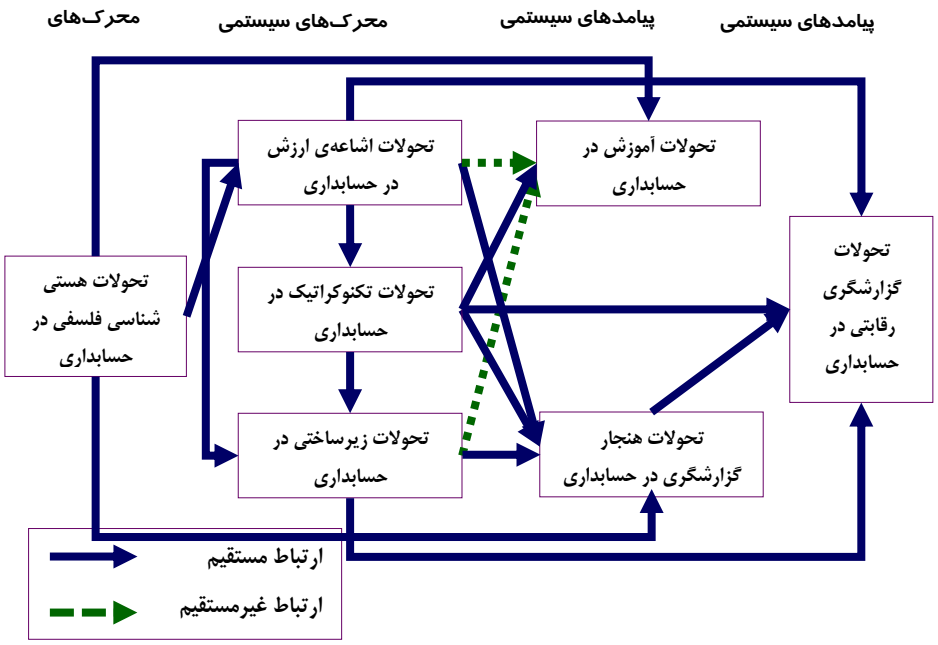

بر اساس الگوی بازنمایی سیستماتیک، مشخص شد محرک سیستمی اولیه، بسط کارکردهای رادیکالیسم مبنی بر اِعمال تغییرات بنیادی در حسابداری، تحولات هستی‌شناسی فلسفی می‌باشد که سه محرک ثانویه یعنی تحولاتِ اشاعه‌ی ارزش؛ تحولات تکنوکراتیک و تحولات زیرساختی در حسابداری را برای رسیدن به پیامدهایی همچون تحولات آموزش و تحولات هنجار گزارشگری در وهله‌ی اول و تحولات گزارشگری رقابتی در حسابداری در وهله‌ی دوم یکپارچه می‌نماید. لذا این الگو نشان می‌دهد، تمرکز بر رویکرد رادیکالیسم می‌تواند با تغییر زمینه‌های فلسفی حرفه‌ی حسابداری، به اثربخشی کارکردهای گزارشگری رقابتی در سطح شرکت‌های بازار سرمایه منتج گردد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این مطالعه، ارزیابیِ ظهور رویکرد رادیکالیسم در اِعمال تغییرات بنیادی در حرفه‌ی حسابداری، بر اساس آزمون روش کیفی تعاملی در بازار سرمایه می‌باشد. در این مطالعه به دلیل عدم شناخت کافی از رویکرد رادیکالیسم به‌عنوان یکی از زمینه‌های مکتب انتقادی در علوم انسانی و دانش حسابداری، از تحلیل مضمون بهره برده شد تا با غربالگری محتوایی و انجام مصاحبه با خبرگان، نسبت به شناسایی مضامینِ کارکردهای رادیکالیسم در اِعمال تغییرات بنیادی در حرفه‌ی حسابداری اقدام لازم صورت گیرد. لذا طی ۱۲ مصاحبه‌ی انجام‌شده، ۲۷۸ کد باز اولیه، ۳۶ مضمون پایه؛ ۷ مضمون سازمان‌دهنده و ۴ مضمون فراگیر شناسایی شدند. این ابعاد به صورت یک چارچوب نظری، پاسخ به سؤال اول مطالعه را پوشش می‌داد. در ادامه و باهدف تعیین حد اجماع نظری، طی دو مرحله فرآیند دلفی، مشخص شد، ۷ مضمون سازمان دهنده‌ی شناسایی شده از تناسبی محتوایی و کارکردی دارای کفایتی با رویکرد رادیکالیسم در اِعمال تغییرات بنیادی در حرفه‌ی حسابداری برخوردار بودند و پژوهش، وارد فاز کمّی مطالعه شد. در این مرحله باهدف پاسخ به سؤال دوم پژوهش، از طریق انجام مقایسه زوجی بین مضامین سازمان‌دهنده، پیوندهای درونی بین مضامین از طریق سه معیارِ خروجی، ورودی و مُبین، تعیین‌کننده‌ی قرار گرفتن هریک از مضامین سازمان‌دهنده‌ی مورد ارزیابی در یکی از گونه های محرک (اولیه یا ثانویه) و پیامد (اولیه یا ثانویه) بودند. لذا با ارزیابی نهایی مشخص شد، محرک‌ترین مضمونِ کارکردِ رادیکالیسم مبنی بر اِعمال تغییرات بنیادی در حرفه‌ی حسابداری، تحولات هستی‌شناسی فلسفی می‌باشد که می‌تواند اثربخش‌ترین پیامدِ سیستمی این پدیده، یعنی تحولات گزارشگری رقابتی در حسابداری را به همراه داشته باشد.

در تحلیل نتیجه کسب‌شده، حائز اهمیت است که معنای رادیکالیسم حرفه‌ای به‌عنوان یک ظرفیت ایجادکننده‌ی تحول در عرصه های عملکردی و ساختاری موردتوجه قرار گیرد. به‌طوری که با شکستن چارچوب‌های مرجع و پیش‌فرض‌های

متعصبانه‌ی گذشته در حوزه‌هایی مثل حرفه‌ی حسابداری، می‌توان فرصت‌های جدیدی را در توسعه‌ی آن به وجود آورد؛ اما همان‌طور که نتیجه‌ی ارائه‌ی الگوی بازنمایی سیستمی نشان داد، هستی شناسی فلسفی در حسابداری بر اساس رادیکالیسم حرفه‌ای، اولین محرکی است که می‌تواند پیامدهای گسترده‌تری ازنظر پایداری و مشروعیت بالاتر در حسابداری را به همراه داشته باشد. لذا همان‌طور که مکتب انتقادی در علوم انسانی، دیدگاه‌های کلاسیک عرصه‌های وابسته به این حوزه را موردتردید قرار داده است، حسابداری نیاز دارد برای پذیرش تحولات بنیادی در کارکردهای خود، اولاً با ایجاد توازن بین عینیت‌گرایی اثباتی با ذهنیت‌گرایی فلسفی، امکان شناختِ زمینه‌های دیگر توسعه‌ی حسابداری را درک نماید و ظرفیت‌های جایگزینی استدلالِ استنتاجی (که صرفاً این حرفه را با کمیت‌ها و مقادیر ناشی از شواهد اسناد و مدارک مورد قضاوت قرار می‌داد)، با استدلال استقرایی (که ترکیبی از مبانی مکتب اثبات‌گرایی با مکتب تفسیرگرایی است) را توسعه بخشد تا این حرفه بتواند نسبت به ترویج ارزش‌های فراگیر؛ مکانیزم‌های تکنوکراتیک‌گرایی ساختاری و تحولات زیرساخت‌های سیستمی در حسابداری، تغییرات لازم را اِعمال نماید.

در این شرایط آموزش‌های حسابداری می‌تواند با دگرگونی استراتژیک نسبت به گذشته، فراتر از تمرکز صِرف بر تخصص‌ها و مهارت‌های فنی در انتصاباتِ واحد حسابداری، از حضور افراد شایسته‌ای که قابلیت‌های دیگری مانند تصمیم‌گیری و مشارکت در ارزیابی‌های توسعه‌طلبانه‌ی شرکت‌ها را دارند، بهره‌مند شوند. نکته قابل‌ذکر این است که توانمندی‌های رفتاری در کنار قابلیت‌های تخصصی، هنجارگرایی واحد حسابداری در افشاء اطلاعات مسئولانه‌تر برای ذینفعان را توسعه می‌بخشد. تحت چنین مکانیزم‌هایی شرکت‌های پیشرو با پیگیری ارزش‌های اجتماعی مثل مسائل زیست‌محیطی و شفافیت بیشتر در ریسک‌های مالی جهتِ مخابره به ذینفعان، می‌تواند جایگاه بالاتری را در بین رقبای خود کسب نمایند. درنهایت بسط رویکرد رادیکالیسم در اِعمال تغییرات بنیادی در حرفه‌ی حسابداری، مهم‌ترین مزیت

نا شی از تحولاتِ گزار شگری رقابتی را در حسابداری به وجود می‌آورد که بر ا ساس آن می‌تواند جنبه های فراگیرتری از اطلاعات همچون مشتریان عمده، معاملات با اشخاص وابسته و ارزش برند در بازار سرمایه را به‌عنوان الگوی قابل اتکایی برای تصمیم‌گیرندگان مالی، بدل نماید. در تطبیق نتایج کسب شده با پژوهش‌های گذشته، همان‌طور که در بخش‌های قبلی اذعان شد، مطالعه‌ای مشابه با رویکردهای روش‌شناسی و تحلیلی این پژوهش انجام نشده است، اما به لحاظ ماهیت محتوایی می‌توان بیان نمود، یافته‌های این مطالعه آن بخش از پژوهش‌های انجام‌شده‌ی گذشته همچون Hyndman and Liguori (2023) و Chua (2020) که به‌کارگیری رویکرد رادیکالیسم را الگویی برای تغییر حسابداری تلقی می‌نمایند، تأیید می‌کند.

یافته‌های مطالعه می‌تواند به دلیل اهمیت نظری و کاربردی با توصیه‌هایی همراه باشد. اولاً تمرکز بر چنین موضوعاتی در عرصه‌های بین‌المللی پژوهش و پایگاه‌های علمی دنیا، حاوی این پیام است که دانش حسابداری هر روز در حال رشد و تغییر است و نیاز به هماهنگی با چنینِ تغییراتی می‌تواند ظرفیت‌های اثربخش عملکردهای مالی بازار سرمایه را در کمک به نظام اقتصادی پویاتر نماید. لذا به سیاست‌گذاران عرصه‌های دانشگاهی و آموزش در حسابداری، توصیه می‌شود تا با بازنگریِ سرفصل‌های قدیمی این حرفه در مقاطع تحصیلات عالی همچون مباحثِ حسابداری مدیریت، آگاهی و شناخت علاقه‌مندان و دانشجویان حسابداری را توسعه بخشند. ثانیاً همان‌طور که نتایج نشان داد، دانش حسابداری برای تحولات بنیادی، بیش‌ازاندازه در قیدوبندهای اثبات‌گرایی گرفتار می‌باشد که براین اساس می‌بایست تئوری‌پردازان حرفه حسابداری با پذیرش دگرگونی‌های ساختاری، نسبت به کاهش مقاومت‌های در برابر راهبرد های توسعه‌محور دانش حسابداری اقدامات لازم را بکار گیرند. به‌عنوان‌مثال تشکل کمیته‌های ارزیابی بین‌المللی همچون کمیته‌های علمی و استانداردگذاری در حرفه‌های دیگر، می‌تواند به نزدیک شدن دیدگاه و سرعت بخشیدن به اِعمال تغییرات بنیادی در حسابداری کمک نماید. درنهایت نیز به ارکان

اداره‌ی شرکت‌ها به‌عنوان حلقه اصلی اِعمال تحولات ساختاری در حرفه حسابداری، توصیه می‌شود تا با تخصیص منابع و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های سیستمی و فناورانه‌محور، واحد حسابداری را به‌عنوان ابزاری برای ارتقاء تعامل‌پذیری بیشتر با ذینفعان مستحکم نمایند و از این طریق مشروعیت بالاتری را به شرکت در یک بازار رقابتی اِعطاء نمایند.

تعارض منافع

تعارض منافع نداریم.

ORCID

Mahdi Ebrahimkhani **http://orcid.org/0000-0001-1919-1001**

Sayad Hosain Shakertaheri **http://orcid.org/0000-0002-1171-1987**

Mehrdadallah Golizadeh **http://orcid.org/0000-0001-0056-1092**

منابع

برزگر، مرتضی.، کرد ستانی، غلامر ضا.، قائمی، محمدحسین.، بیات، روح‌الله. (۱۴۰۲). شنا سایی پیشران‌های تحول در حسابداری مدیریت، *مجله حسابداری مدیریت*، ۱۶(۵۹): ۱۴۵-۱۶۷. https://sanad.iau.ir/Journal/jma/Article/816148

حسینی، سیدعلیرضا.، ولیان، حسن.، عبدلی، محمدرضا.، شهری، مریم. (۱۴۰۳). چارچوب رویه‌های زمینه‌ای توسعه‌ی حسابداری جهت پیاده‌سازی استارتاپ‌های مالی در شرکت‌های بازار سر ما یه، *مطالعات تجربی حسا بداری مالی*، ۳(۳): ۳۷-۶۱. https://doi.org/۱۰.۲۲۰۵۴/qjma.2024.79053.2554

خواجوی، شکراله.، نعمت‌الهی، زعیمه. (۱۳۹۹). رویکرد انتقادی و نقش آن در حسابداری، حسابداری مدیریت، ۱۳(۴۴): ۷۳-۸۶. https://sanad.iau.ir/fa/Article/816618

رهنمای‌رودپشتی، فریدون.، نژادتولمی، بابک. (۱۳۹۵). هستی شناسی حسابداری مدیریت در بستر پست‌مدرنیته (اجراگری، کنشگر- شبکه و کاربردها)، *حسابداری مدیریت*، ۹(۲۹): ۱-۱۳. https://sanad.iau.ir/Journal/jma/Article/816343

کابلی، موناسادات.، رحمانی، علی.، نیکومرام، هاشم.، رهنمای‌رودپشتی، فریدون. (۱۳۹۹). اثربخشی ارزش‌های انگیز شی شوآرتز و اخلاق حرفه‌ای حسابداری بر گزار شگری مالی متقلبانه، *مطالعات تجربی حسابداری مالی*، ۱۷(۶۶): ۲۷-۵۰. https://doi.org/۱۰.۲۲۰۵۴/qjma.2019.45619.2042

باباجانی، جعفر.، ثقفی، علی.، قربانی‌زاده، وجه‌الله.، رستگارمقدم، هیوا. (۱۴۰۰). اعتبارسنجی مدل سه بعدی آموزش صلاحیت‌های اخلاقی در رشته حسابداری، *مطالعات تجربی حسابداری مالی*، ۱۸(۷۰): ۱-۲۵. https://doi.org/10.22054/qjma.2021.53224.2164

ستایش، محمدحسین.، رضائیان‌زاده، زهرا. (۱۴۰۲). شنا سایی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر نوآوری در حسابداری، *مطالعات تجربی حسا بداری مالی*، ۲۰(۷۸): ۱-۳۳. https://doi.org/۱۰.۲۲۰۵۴/qjma.2023.73784.2461

فروغی، داریوش.، رهروی دستجردی، علیرضا. (۱۳۹۸). معرفی جایگزین‌هایی برای شیوه تفکر در حسابداری: «رویکرد انتقادی» و «تفکر بینابینی»، *مطالعات حسابداری و حسابرسی*، ۸(۳۲): ۲۹-۴۴. https://doi.org/10.22034/iaas.2019.102282

مسعودیان، پریسا.، دوایی، مهدی.، انصاریان، فهیمه.، خسروی، علی‌اکبر. (۱۳۹۷). طراحی الگوی تفکر انتقادی بر اســـاس نظریه ســـاختن‌گرایی ویگوتســـکی و تأثیر آن بر تفکر انتقادی، *پژوهش در نظام‌های آموزشـــی*، ۱۲(۴۱): ۹۱-۱۰۹. https://doi.org/10.22034/jiera.2018.78686

نظری، علی‌اشـــرف.، نیازآذری، بهزاد. (۱۴۰۱). ســـیاســـت دموکراتیک و طرح الگوی شـــهروندی رادیکال: بازاندیشی در نظریه شانتال موف، *فصلنامه سیاست*، ۵۲(۲): ۶۰۸-۵۸۱. https://doi.org/10.22059/jpq.2021.319910.1007764

وطن‌پرســـت، محمدرضـــا. (۱۳۹۵). بررســـی تحلیلی اثبات‌گرایی و رئالیســـم انتقادی در پژوهش‌های حســـابداری، *حســـابداری و منافع اجتماعی*، ۶(۲): ۴۱-۵۴. https://doi.org/10.22051/ijar.2016.2430

References

Abu Afifa, M., & Nguyen, N. M. (2023). Impact of risk-taking tendency and transformational leadership style on the use of management accounting system information: a direct-mediation model. *Baltic Journal of Management*, *18*(3), 366-385. https://doi.org/10.1108/BJM-01-2022-0003

Attride-Stirling, J. (2001). Thematic networks: An analytic tool for qualitative research. *Qualitative research*, *1*(3), 385-405. https://doi.org/10.1177/146879410100100307

Bailey, M. (2024). *Radically Simple Accounting: A Way Out of the Dark And into the Profit*, Lightning Source Inc, Edition[23th], 1-190. https://www.amazon.com/Radically-Simple-Accounting-Dark-Profit/dp/1419616722

Baker, C. R. (2011). A genealogical history of positivist and critical accounting research. *Accounting History*, *16*(2), 207–221. https://doi.org/10.1177/1032373210396335

Behling, G., César Lenzi, F., & Ricardo Rossetto, C. (2021). Upcoming Issues, New Methods: Using Interactive Qualitative Analysis (IQA) in Management Research. *Journal of Contemporary Administration*, *26*(4), 1-18. https://doi.org/10.1590/1982-7849rac2022200417.en

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, *3*(2), 11-101. https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa

Chua, W. F. (1986). Radical developments in accounting thought. *The Accounting Review*, *61*(4), 601–632. https://www.jstor.org/stable/247360

Chua, W. F. (2020). Radical Developments in Accounting Thought? Reflections on Positivism, the Impact of Rankings and Research Diversity. *Behavioral Research in Accounting*, *31*(1), 3-20. https://doi.org/10.2308/bria-52377

Da Silva, J. B., Llewellyn, N., & Anderson-Gough, F. (2017). Oral-aural accounting and the management of the Jesuit corpus, *Accounting, Organizations and Society*, *2*(2), 1-14. http://dx.doi.org/10.1016/j.aos.2017.04.003

Davis, J. S. (2019). IQA: Qualitative research to discover how and why students learn from economic games, *International Review of Economics Education*, *31*(2), 76-91. https://doi.org/10.1016/j.iree.2019.100160

Fachrizzu, D., Mukhra, S. N., & Muda, I. (2021). The Radical Structuralist View in Accounting: Challenge the Social Order From a Realist, Positivist, Deterministic and Nomothetic Standpoint. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, *11*(4), 995-999. https://tojqi.net/index.php/journal/article/view/8213

Fogarty, T. J. (2014). A dream deferred: Interdisciplinary accounting in the U.S. Accounting. *Auditing & Accountability Journal*, *27*(8), 1265–1270. https://doi.org/10.1108/AAAJ-08-2014-1800

Hadi, N., & Astuti, E. B. (2006). The Development of Behavioral Accounting in the Open Ended Form of Accounting Science as a Social Science Figure and Its Role in the Development of Accounting Research. *Journal of Economics and Business*, *2*(3), 147-158. https://doi.org/10.5772/intechopen.68972

Harvey, A., Spicer-Cain, H., Botting, N., Ryan, G., & Henry, L. (2023). Assessing 'coherence' in the spoken narrative accounts of autistic people: A systematic scoping review. *Research in Autism Spectrum Disorders*, *102*(1), 81-104. https://doi.org/10.1016/j.rasd.2023.102108

Hoque, Z., Mai, K., & Ozdil, E. (2022). Accounting as rhetorical devices during the COVID-19 pandemic: evidence from Australian universities. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, *34*(6), 168-192. https://doi.org/10.1108/JPBAFM-09-2021-0137

Hyndman, N., & Liguori, M. (2023). Achieving radical change: a comparative study of public-sector accounting in Westminster and Scotland. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, *31*(2), 428-455. https://doi.org/10.1108/AAAJ-04-2016-2527

Johnson, P. (1995). Towards an Epistemology for Radical Accounting: Beyond Objectivism and Relativism. *Critical Perspectives on Accounting*, *6*(6), 485-509. https://doi.org/10.1006/cpac.1995.1045

Johnson, Ph. (1995). Towards an Epistemology for Radical Accounting: Beyond Objectivism and Relativism. *Critical Perspectives on Accounting*, *6*(6), 485-509. https://doi.org/10.1006/cpac.1995.1045

Kusumaningtias, R. (2018). Sociological Multiperspectives in Accounting: A Preliminary Study. *Accruals: Journal of Accounting*, 157-167. https://doi.org/10.1111/auar.12371

McCarthy, M. A. (2019). The Politics of Democratizing Finance: A Radical View. *Politics & Society*, *47*(4), 119-141. https://doi.org/10.1177/0032329219878990

Moerman, L. (2006). People as prophets: liberation theology as a radical perspective on accounting. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, *19*(2), 169-185. https://doi.org/10.1108/09513570610656079

Nazari, A. A., & Niaz-Azari, B. (2022). Democratic Politics and Radical Citizenship Model: A Theory of Chantal Mouffe. *Political Quarterly*, *52*(2), 608-581. https://doi.org/10.22059/jpq.2021.319910.1007764

Northcutt, N., & McCoy, D. (2004). *Interactive Qualitative Analysis: A Systems Method for Qualitative Research*, US: Sage. https://doi.org/10.4135/9781412984539

Pärl, Ü., Paemurru, E., Paemurru, K., & Kivisoo, H. (2022). Dialogical turn of accounting and accountability integrated reporting in non-profit and public-sector organizations. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, *34*(1), 27-51. https://doi.org/10.1108/JPBAFM-11-2019-0178

Pittroff, E. (2021). The legitimacy of global accounting rules: a note on the challenges from path-dependence theory. *Journal of Management and Governance*, *25*(2), 379–396. https://doi.org/10.1007/s10997-020-09546-6

Richard, J. (2022). *Radical Ecological Economics and Accounting to Save the Planet: The Failure of Mainstream Economists*, Routledge, https://doi.org/10.4324/9781003303121

Rutherford, B. A. (2016). Articulating accounting principles: Classical accounting theory as the pursuit of “explanation by embodiment”. *Journal of Applied Accounting Research*, *17*(2), 118-135. https://doi.org/10.1108/JAAR-01-2014-0017

Rutherford, B. A. (2019). Metaphysics, methodology and theory in classical accounting thought. *Meditari Accountancy Research*, *27*(3), 416-447. https://doi.org/10.1108/MEDAR-06-2018-0358

Simms, M. (2024). Radical pluralism, high inflation, and trust in historical context: the continued relevance of Fox in understanding UK public sector strikes, *Employee Relations: The International Journal*. https://doi.org/10.1108/ER-08-2023-0412

Singleton-Green, B. (2016). Discussion of "articulating accounting principles: Classical accounting theory as the pursuit of 'explanation by embodiment'". *Journal of Applied Accounting Research*, *17*(2), 136-138. https://doi.org/10.1108/JAAR-03-2016-0028

Yang, J., Ying, L., & Xu, X. (2024). Digital transformation and accounting information comparability, *Finance Research Letters*, *61*(2), 56-89. https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.104993

References [In Persian]

Babajani, J., Saghafi, A., Gorbaizadeh, V., & Rastegar Moghadam, H. (2021). Validating Three-dimensional Model of Ethical Competencies' Education in Accounting Program. *Empirical Studies in Financial Accounting*, *18*(70), 1-25. https://doi.org/10.22054/qjma.2021.53224.2164 [In Persian]

Barzegar, M., Kurdestani, Gh. R., Ghaemi, M. H., & Bayat, R. (2023). Identifying the drivers of transformation in management accounting. *Journal of Management Accounting*, *16*(59), 145-167. https://sanad.iau.ir/Journal/jma/Article/816148 [In Persian]

Foroghi, D., & Rahrovi Dastjerdi, A. (2019). Introducing Alternatives to Thinking in Accounting: Critical Approach" and "Middle Range Thinking. *Accounting and Auditing Studies*, *8*(32), 29-44. https://doi.org/10.22034/iaas.2019.102282 [In Persian]

Hossieni, S. A., Valiyan, H., Abdoli, M., & Shahri, M. (2024). The Accounting Development Procedures Framework for The Implementation of Financial Startups in The Capital Market Companies. *Empirical Studies in Financial Accounting*, *3*(3), 37-61. https://doi.org/10.22054/qjma.2024.79053.2554 [In Persian]

Kaboli, M. S., Rahmani, A., Nikoomaram, H., & RahnamayRoodposhti, F. (2020). Effectiveness of Schwartz's Motivational Values and Accounting Code of Ethics on Fraudulent Financial Reporting. *Empirical Studies in Financial Accounting*, *17*(66), 27-50. https://doi.org/10.22054/qjma.2019.45619.2042 [In Persian]

Khajovi, Sh., Nematolahi, Z. (2019). Critical approach and its role in accounting, *Management Accounting*, *13*(44), 73-86. https://sanad.iau.ir/fa/Article/816618 [In Persian]

Masudian, P., Davaee, M., Ansariyan, F., & Khosravi, A. A. (2018). Designing a Critical Thinking Pattern Based on Vigotsky's Constructionist Theory and its Impact on Students' Critical Thinking. *Journal of Research in Educational Systems*, *12*(41), 91-109. https://doi.org/10.22034/jiera.2018.78686 [In Persian]

Nazari, A. A., & Niaz-Azari, B. (2022). Democratic Politics and Radical Citizenship Model: A Theory of Chantal Mouffe. *Political Quarterly*,

52(2), 608-581. https://doi.org/10.22059/jpq.2021.319910.1007764 [In Persian]

Rahnamaye Roodposhti, F., & Nezhad Tolomi, B. (2016). Ontology of management accounting in the context of postmodernity (implementation, actor-network and applications). *Management Accounting*, *9*(29), 1-13. https://sanad.iau.ir/Journal/jma/Article/816343 [In Persian]

Setayesh, M. H., & Rezaeianzadeh, Z. (2023). Identification and Ranking of Factors Affecting Innovation in Accounting. *Empirical Studies in Financial Accounting*, *20*(78), 1-33. https://doi.org/10.22054/qjma.2023.73784.2461 [In Persian]

Vatanparast, M. (2016). An Analytic Review to Positivism and Critical Realism in Accounting Research. *Journal of Accounting and Social Interests*, *6*(2), 41-54. https://doi.org/10.22051/ijar.2016.2430 [In Persian]

استناد به این مقاله: ابراهیم‌خانی، مهدی.، شاکر طاهری، سید حسین.، اله قلی‌زاده، مهرداد. (۱۴۰۳). ظهور رویکرد رادیکالیسم در اِعمال تغییرات بنیادی در حرفه‌ی حسابداری: آزمون روش کیفی تعاملی، *مطالعات تجربی حسابداری مالی*، ۲۱(۸۴)، ۲۲۹-۲۷۷. DOI: 10.22054/qjma.2024.80967.2595

Empirical Studies in Financial Accountingis licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.